

Personeelstekorten primair onderwijs

Peildatum 1 oktober 2023

Datum	december 2023
Auteurs	dr. Hendri Adriaens dr. Maartje Elshout Suzan Elshout MSc
Versie	1.3

Uitgave

Centerdata
info@centerdata.nl
www.centerdata.nl

Contact

Hendri Adriaens
hendri.adriaens@centerdata.nl

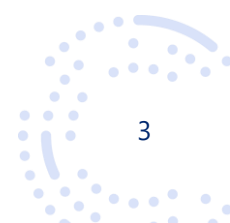
© Centerdata, Tilburg, 2023

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

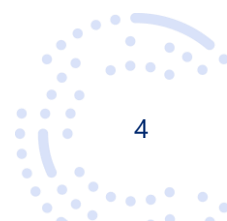
Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	5
1 Inleiding	9
2 Landelijke tekorten	10
2.1 Leraren	10
2.2 Schoolleiding	13
3 Nederland exclusief de 5 grote gemeenten	15
3.1 Respons	15
3.2 Tekorten aan leraren	17
3.2.1 De mate waarin scholen met een verschillend tekort te maken hebben	17
3.2.2 De manier waarop tekorten worden ingevuld	18
3.2.3 Tekorten aan regulier personeel versus tekorten vervanging	19
3.2.4 Regionale verdeling van de tekorten	19
3.2.5 Tekorten naar schooltype	20
3.2.6 Tekorten naar schoolweging	21
3.2.7 Tekorten aan leraren over de tijd	22
3.2.8 Samenhang van de tekorten met achtergrondvariabelen	23
3.2.9 Invloed Nationaal Programma Onderwijs op de tekorten	28
3.3 Tekorten aan schoolleiding	28
3.3.1 De mate waarin scholen met een verschillend tekort te maken hebben	28
3.3.2 De manier waarop tekorten worden ingevuld	29
3.3.3 Tekorten aan regulier personeel versus tekorten vervanging	30
3.3.4 Regionale verdeling van tekorten	30
3.3.5 Tekorten naar schooltype	31
3.3.6 Tekorten naar schoolweging	32
3.3.7 Tekorten aan schoolleiding over de tijd	33
4 De 5 grote gemeenten	35
4.1 Respons	35
4.2 Tekorten aan leraren	37
4.2.1 De grote gemeenten vergeleken	37
4.2.2 De mate waarin scholen met een verschillend tekort te maken hebben	38
4.2.3 De manier waarop tekorten worden ingevuld	38
4.2.4 Tekorten aan regulier personeel versus tekorten vervanging	41
4.2.5 Tekorten naar stadsdeel	41
4.2.6 Tekorten naar schooltype	43
4.2.7 Tekorten naar schoolweging	44
4.2.8 Tekorten aan leraren over de tijd	45
4.2.9 Samenhang van de tekorten met achtergrondvariabelen	46
4.2.10 Invloed Nationaal Programma Onderwijs op de tekorten	47
4.3 Tekorten aan schoolleiding	48
4.3.1 De grote gemeenten vergeleken	48
4.3.2 De mate waarin vestigingen met een verschillend tekort te maken hebben	49
4.3.3 De manier waarop tekorten worden ingevuld	49
4.3.4 Tekorten aan regulier personeel versus tekorten vervanging	52

4.3.5	Tekorten naar schooltype	52
4.3.6	Tekorten naar schoolweging	53
4.3.7	Tekorten aan schoolleiding over de tijd	54
Bibliografie		55
Bijlagen		56
A	Onderzoeksverantwoording	57
A.1	Methode algemeen	57
A.2	Inhoud van de uitvraag	58
A.3	Verschillen metingen buiten en binnen de G5	59
A.3.1	Niveau van bevraging	59
A.3.2	Responsbevorderende maatregelen	59
A.3.3	Controles door besturen	60
A.3.4	Correcties van e-mailadressen door gemeenten	60
A.4	Veldwerk	60
A.4.1	Mailings en veldwerkperiode	60
A.4.2	Helpdesk	61
B	Tabellen	62
C	Arbeidsmarktregioindeling	65

Managementsamenvatting

Tekorten in het primair onderwijs zijn inmiddels een aantal jaar onder ons. Om meer inzicht te krijgen in de omvang en spreiding van de tekorten is er sinds 2020 een tekortmeting in de G5 (Almere, Amsterdam, 's-Gravenhage, Rotterdam en Utrecht) en in 2021 voor het eerst ook in de rest van het land. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar openstaande vacatures, maar ook naar verborgen tekorten. Verborgene tekorten betreffen een ongewenste situatie, zoals bijvoorbeeld de inzet van onbevoegde leraren, samenvoegen van groepen, et cetera.

Dit rapport beschrijft de zesde meting die binnen de G5 is uitgevoerd en de derde meting buiten de G5. Beide metingen zijn verricht met behulp van online vragenlijsten waarin scholen naar het tekort aan leraren en schoolleiding wordt gevraagd. De respons is aanmerkelijk hoger dan in eerdere jaren. Dit kan te maken hebben met extra responsbevorderende maatregelen die dit jaar zijn ingezet, waaronder het laten controleren van e-mailadressen van scholen door besturen. Het thema van de personeelstekorten lijkt ook zeker te leven bij de scholen. De respons is binnen de G5 ongeveer 95%. Deze zeer hoge respons wordt waarschijnlijk veroorzaakt door het bestaan van convenanten in de G5 waarin deelname aan monitoring van tekorten is vastgelegd. Het wordt mogelijk versterkt doordat de eerste meting op initiatief van de G5 is gehouden en de scholen daarom bekend zijn met de uitvraag, en mogelijk door meer urgentiebesef omdat de tekorten in de G5 al langer spelen. Buiten de G5 bestaan geen convenanten, maar is de respons, mede dankzij de inzet van de PO-Raad om scholen te bewegen tot deelname en de responsbevorderende maatregelen van Centerdata met 58% zeer hoog.

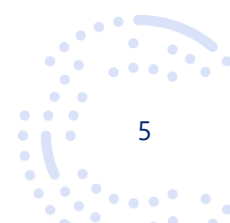
De resultaten van beide metingen geven mede door deze hoge respons een goed beeld van de situatie rondom de lerarentekorten in Nederland. Het resultaat van de meting is dat het totale landelijk gemiddelde tekort aan leraren 9,7% van de werkgelegenheid voor leraren bedraagt, zie Tabel 3.¹ Dit vertaalt zich naar een tekort van ongeveer 9.800 fte. Het gaat daarbij om het totaal van openstaande vacatures en verborgen tekorten, zowel voor reguliere (Tabel 1) als voor vervangingsposities (Tabel 2). De tekorten aan leraren op reguliere posities zijn zowel binnen als buiten de G5 groter dan de vervangingstekorten. Bij de voorgaande meting² bedroeg het landelijke tekort aan leraren 9,5%, wat zich vertaalde naar ongeveer 9.700 fte. Het totale landelijke tekort lijkt daarmee slechts beperkt groter geworden.

Tabel 1: Schatting van het landelijk tekortpercentage - reguliere posities

schooltype	buiten G5			binnen G5			landelijk		
	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	1,1%	4,0%	5,1%	2,3%	10,8%	13,1%	1,3%	5,1%	6,4%
speciaal basisonderwijs	2,3%	5,5%	7,8%	4,0%	10,2%	14,1%	2,5%	6,2%	8,7%
(voort.) spec. onderwijs	2,6%	4,9%	7,5%	2,8%	9,3%	12,0%	2,6%	5,6%	8,3%
totaal	1,3%	4,1%	5,5%	2,4%	10,6%	13,0%	1,5%	5,2%	6,7%

¹ Bij vervangingstekorten is alleen gevraagd naar vervangingen langer dan 6 weken om beïnvloeding van de resultaten door toevalligheden zoals een griepgolf uit te sluiten.

² (Adriaens, Elshout, & Elshout, 2022)

Tabel 2: Schatting van het landelijk tekortpercentage - vervangingsposities

schooltype	buiten G5			binnen G5			landelijk		
	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	0,9%	1,7%	2,6%	1,4%	3,6%	5,0%	1,0%	2,0%	3,0%
speciaal basisonderwijs	1,1%	1,8%	2,9%	2,0%	4,7%	6,7%	1,2%	2,2%	3,4%
(voort.) spec. onderwijs	0,8%	1,1%	2,0%	1,6%	3,0%	4,5%	0,9%	1,5%	2,4%
totaal	0,9%	1,6%	2,6%	1,4%	3,6%	5,0%	1,0%	1,9%	3,0%

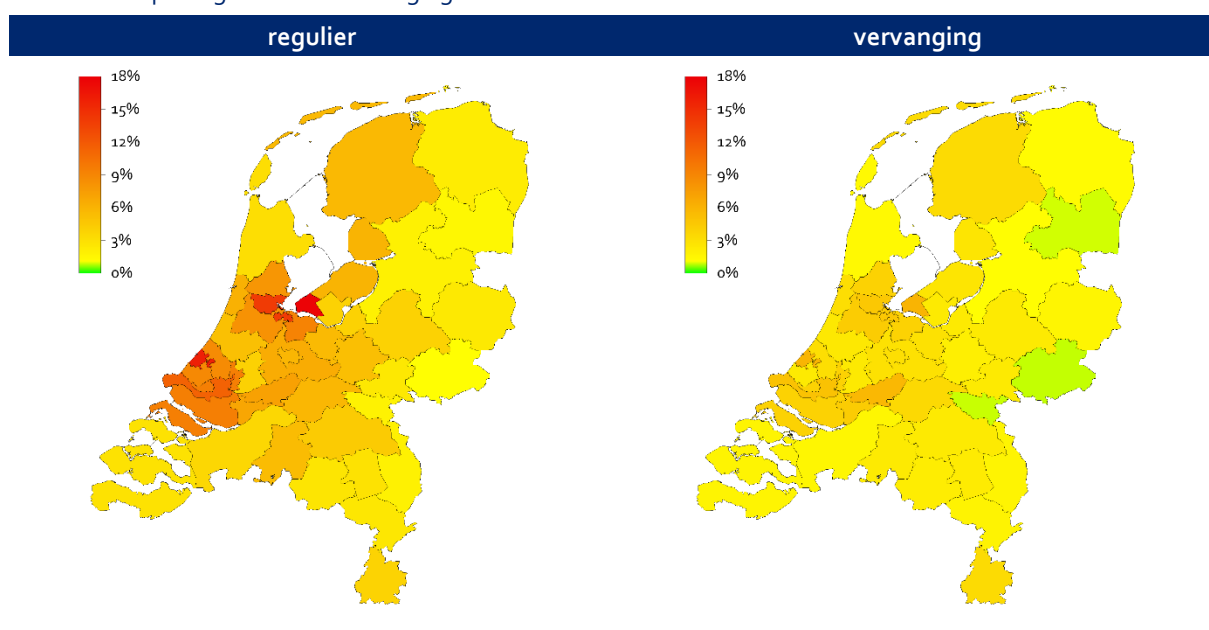
Tabel 3: Schatting van het landelijk tekortpercentage - totaal

schooltype	buiten G5			binnen G5			landelijk		
	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	2,1%	5,6%	7,7%	3,7%	14,4%	18,1%	2,3%	7,1%	9,4%
speciaal basisonderwijs	3,3%	7,4%	10,7%	6,0%	14,9%	20,8%	3,7%	8,4%	12,1%
(voort.) spec. onderwijs	3,4%	6,1%	9,5%	4,3%	12,3%	16,6%	3,5%	7,1%	10,6%
totaal	2,3%	5,8%	8,0%	3,8%	14,2%	18,0%	2,5%	7,2%	9,7%

Echter, het tekort is binnen de G5 ongeveer twee keer zo hoog als daarbuiten (18,0% versus 8,0%) en dit geldt ook als we onderscheid maken naar schooltype. Het grootst zijn de tekorten in het speciaal basisonderwijs, zowel binnen als buiten de G5.

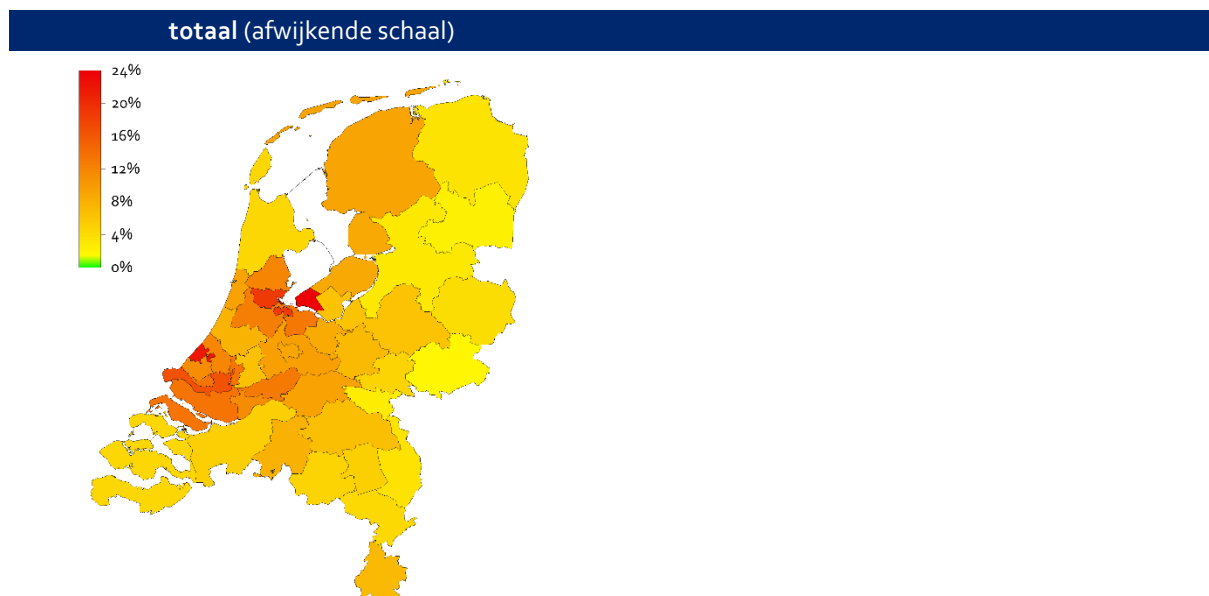
Binnen de G5 heeft Utrecht de laagste tekorten, die wel hoger zijn dan het gemiddelde tekort buiten de G5. Utrecht heeft sinds het begin van de tekortmeting altijd de laagste tekorten van de G5. Na de daling in oktober 2022 is in Rotterdam een scherpe stijging van de tekorten te zien. Almere, Amsterdam en 's-Gravenhage hebben duidelijk hogere tekorten dan de hun omringende gebieden, zie ook Figuur 1. In die figuur zien we ook dat de hoogste tekorten buiten de G5 in zuidelijk Noord-Holland en zuidelijk Zuid-Holland te vinden zijn. In oostelijk Nederland zijn tekorten, zeker in vergelijking met het westen, slechts beperkt aanwezig.

Figuur 1: Regionale verdeling van lerarentekorten regulier basisonderwijs, onderscheiden naar reguliere tekorten en tekorten op het gebied van vervanging

Figuur 1 (vervolg): Regionale verdeling van totale lerarentekorten (regulier plus vervanging) regulier basisonderwijs

Een vergelijking over de tijd laat zien dat de tekorten zich meer en meer lijken te concentreren in de G5. Het verschil tussen de G5 en de rest van Nederland dat in het voorgaande rapport werd geconstateerd, is nog pregnanter geworden: 15,2% binnen versus 8,5% buiten de G5 op peildatum 1 oktober 2022 en 18,0% binnen versus 8,0% buiten de G5 op peildatum 1 oktober 2023. We zien bijvoorbeeld dat de tekorten in Almere, Amsterdam en 's-Gravenhage sinds 1 oktober 2020 ieder jaar gestegen zijn, en tegelijk dat de tekorten in bijvoorbeeld arbeidsmarktregio's Achterhoek, Regio Zwolle, Rijk van Nijmegen, West-Brabant en Noord-Limburg voor het tweede jaar op rij gedaald zijn.

Ook binnen regio's zijn er overigens grote verschillen in het tekort aan leraren. Zo geeft bijvoorbeeld 49% (tegen 37% bij de voorgaande meting) van de scholen buiten de G5 aan geen tekort te hebben (14% binnen de G5, 11% bij de voorgaande meting). Deze verschillen in tekortpercentages tussen scholen zijn maar beperkt te herleiden tot in dit onderzoek bekende kenmerken van een school. Wel is een duidelijk verband gevonden met de schoolweging.³ Daarbij geldt algemeen gesproken dat hoe groter de complexiteit van de leerlingenpopulatie van een school, hoe hoger ook het tekort aan leraren op een school is.

Buiten de G5 wordt het tekort aan leraren voor het grootste deel gevormd door tekorten onder regulier personeel (5,4%) en voor een kleiner deel door vervanging (2,6%).⁴ Binnen de G5 geldt ook dat de reguliere tekorten hoger liggen dan die onder vervanging, waarbij de cijfers uiteraard verschillen per gemeente.

³ Een maat tussen 19 en 41 voor de complexiteit van een school zoals berekend door het CBS op basis van achtergrondkenmerken van de leerlingen, die rekening houden met het risico op onderwijsachterstanden. Daarbij geldt dat hoe hoger de schoolweging, hoe complexer de leerlingenpopulatie. Zie ook: [De schoolweging: maat voor de leerlingenpopulatie \(onderwijsinspectie.nl\)](https://onderwijsinspectie.nl).

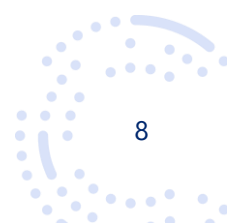
⁴ Merk op dat de tekorten in dit onderzoek uitgedrukt worden ten opzichte van de totale werkgelegenheid. Stel dat de benodigde vervanging ten gevolge van langdurig (ziekte)verzuim 5% bedraagt, dan kan buiten de G5 voor ongeveer de helft van de vervanging geen gewenste oplossing worden gevonden.

De tekorten aan schoolleiding (directeuren en adjunct-directeuren) zijn relatief hoger dan de tekorten aan leraren (13,8% versus 8,0% buiten de G5 en 21,2% versus 18,0% binnen de G5). Het (voortgezet) speciaal onderwijs kent daarbij de laagste tekorten aan schoolleiding (ongeveer 10%). De tekorten aan schoolleiding zijn ook zwak positief gecorreleerd met het lerarentekort (hoe hoger het tekort aan schoolleiding, hoe hoger wellicht ook het tekort aan leraren, en vice versa). Landelijk is het tekort aan schoolleiding ongeveer 1.300 fte of 15% van de werkgelegenheid voor schoolleiding. Bij de voorgaande meting (peildatum 1 oktober 2022) bedroeg het landelijke tekort aan schoolleiding 13,6%, wat zich vertaalde naar ongeveer 1.100 fte. Het tekort aan schoolleiding is daarmee wederom toegenomen.

Tot slot is bij deze meting wederom gevraagd naar de inzet van middelen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Binnen de G5 wordt daarbij aangegeven dat binnen het reguliere basisonderwijs ongeveer 13,6% van de extra werkgelegenheid voor leraren naar aanleiding van het NPO niet vervuld kan worden. Buiten de G5 is dit tekort met 2,0% van de werkgelegenheid voor leraren in het reguliere basisonderwijs naar aanleiding van het NPO aanzienlijk lager.

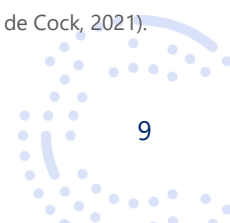
1 Inleiding

Sinds een aantal jaar is het lerarentekort duidelijk merkbaar voor scholen in het primair onderwijs. Dit uit zich onder andere in het niet (makkelijk) kunnen invullen van openstaande vacatures, maar ook in het moeilijk kunnen vinden van een vervangende leraar bij ziekte.

Dit rapport geeft inzicht in de omvang van de tekorten zoals die gemeten zijn voor peildatum 1 oktober 2023. Daarmee is het de zesde meting binnen de G5 (Almere, Amsterdam, 's-Gravenhage, Rotterdam en Utrecht) en de derde meting buiten de G5.⁵ Het thema lijkt meer dan ooit te leven bij de scholen getuige het feit dat de respons niet eerder zo hoog was als voor de onderhavige peildatum. De meting binnen de G5 volgt een iets andere aanpak. Dit is historisch zo gegroeid. Dit maakt het noodzakelijk deze metingen separaat te behandelen in het rapport.

Dit rapport start in hoofdstuk 2 met een inschatting van het landelijk tekortpercentage waarbij de resultaten buiten en binnen de G5 gecombineerd worden. De tekorten buiten de G5 worden besproken in hoofdstuk 3 en de tekorten binnen de G5 in hoofdstuk 4. Voor de onderzoeksverantwoording en de verschillen in methodiek tussen de metingen buiten en binnen de G5 verwijzen we naar bijlage A.

⁵ De voorgaande metingen zijn te vinden in (Adriaens, Elshout, & Elshout, 2022) en (Adriaens, Elshout, Elshout, & de Cock, 2021).

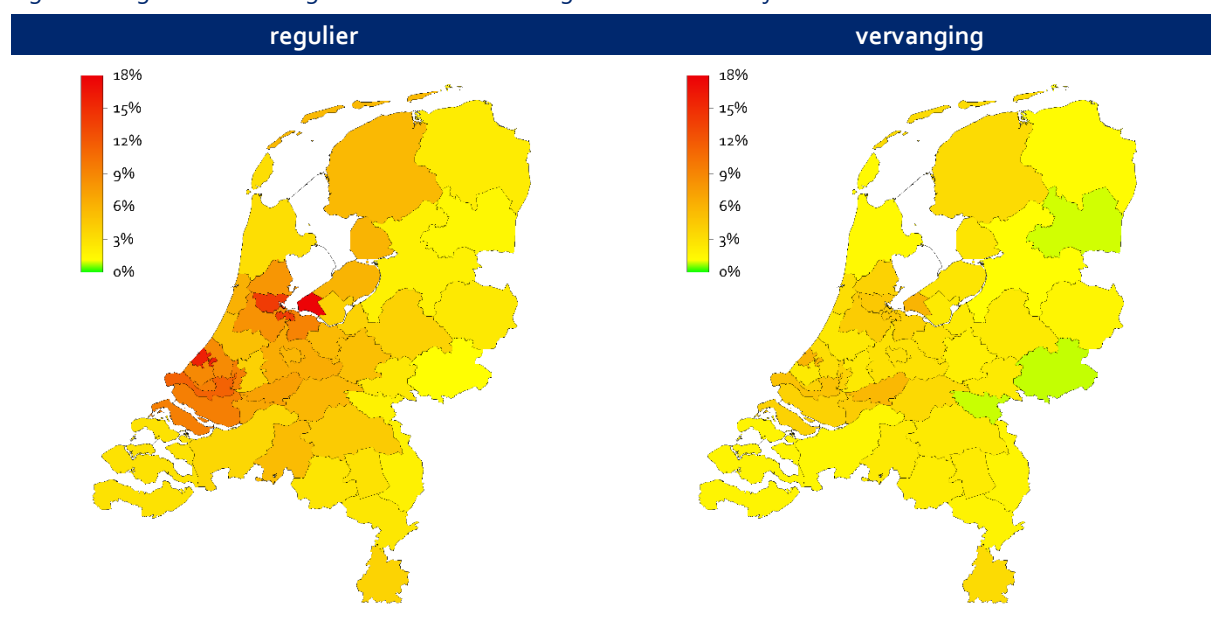
2 Landelijke tekorten

In hoofdstukken 3 en 4 zullen respectievelijk de tekorten buiten de G5 en binnen de G5 aan bod komen. In dit hoofdstuk lichten we toe hoe deze twee verschillende metingen⁶ combineren om te komen tot een schatting van het landelijk tekort aan leraren en schoolleiding.

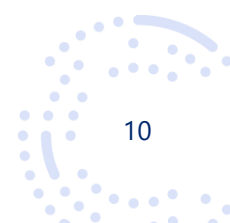
2.1 Leraren

Allereerst combineren we in Figuur 2 de tekorten aan leraren buiten en binnen de G5 in een regionaal overzicht. We zien dat Almere, Amsterdam en 's-Gravenhage de hoogste totale tekorten van Nederland kennen. Daarachter volgen de arbeidsmarktregio's Rotterdam, Rijnmond, Gooi en Vechtstreek en Gorinchem. Utrecht kent tekorten die vergelijkbaar zijn met de omliggende arbeidsmarktregio Midden-Utrecht. We zien ook dat de regionale spreiding van vervangingstekorten uniformer is dan de regionale spreiding van reguliere tekorten.

Figuur 2: Regionale verdeling van lerarentekorten regulier basisonderwijs inclusief de G5

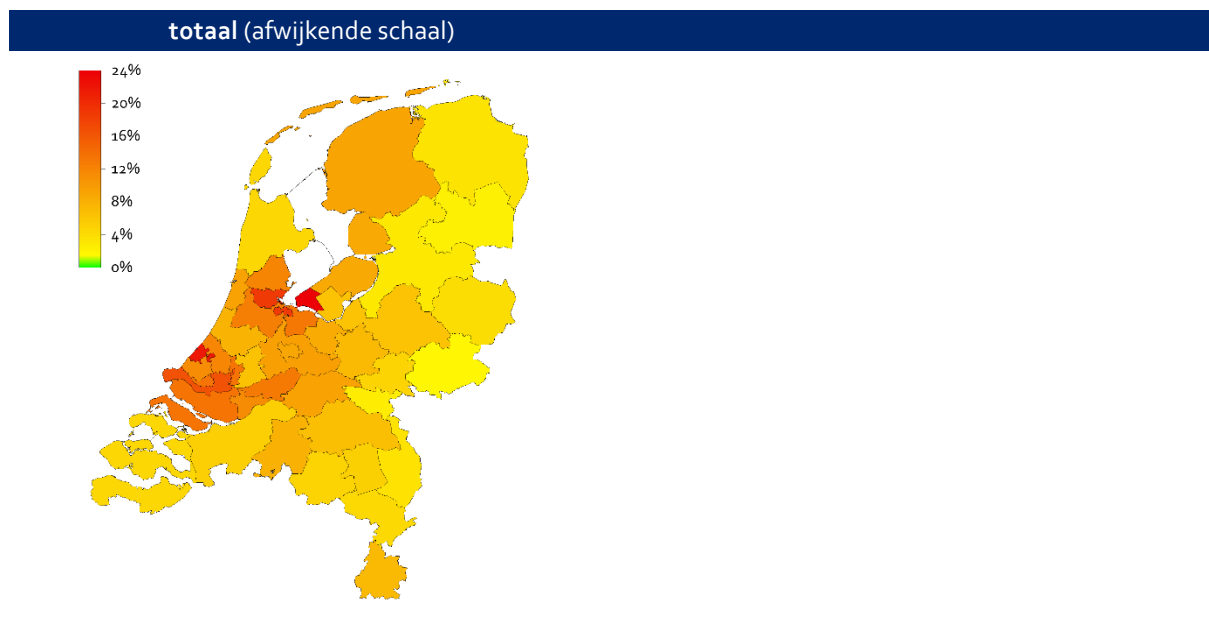

⁶ Zie ook bijlage A voor de onderzoeksverantwoording en de toelichting van de verschillen tussen de metingen.

Figuur 2 (vervolg): Regionale verdeling van lerarentekorten regulier basisonderwijs inclusief de G5

Hieronder wordt een schatting afgeleid van het totale tekort in Nederland door de metingen binnen en buiten de G5 te combineren. Daarbij doen we wel een belangrijke aanname, namelijk dat er zowel binnen als buiten de G5 geen sprake is van responsbias.⁷ Voor de schatting van de landelijke tekorten combineren we de gegevens van de tekorten (Tabel 24 tot en met Tabel 26 en Tabel 59 tot en met Tabel 61) met arbeidsmarktgegevens over de werkende leraren.⁸ We kunnen met behulp van het werkende aantal fte⁹ en de tekortpercentages een inschatting maken van de totale werkgelegenheid,¹⁰ zie Tabel 4.¹¹ We splitsen daarbij uit naar schooltype omdat de verschillende schooltypen verschillende problematiek en personeelseisen kennen.

Tabel 4: Schatting werkgelegenheid in fte

schooltype	werkend 2022		tekort % 2023		werkgelegenheid 2023		
	buiten G5	binnen G5	buiten G5	binnen G5	buiten G5	binnen G5	landelijk
basisonderwijs	65.384	11.530	7,7%	18,1%	70.840	14.071	84.911
speciaal basisonderwijs	3.443	517	10,7%	20,8%	3.855	654	4.508
(voort.) spec. onderwijs	8.629	1.578	9,5%	16,6%	9.530	1.891	11.421
totaal	77.457	13.625	8,0%	18,0%	84.225	16.615	100.841

Met behulp van de schatting van de werkgelegenheid in fte kunnen we de tekortpercentages van Tabel 24 tot en met Tabel 26 en Tabel 59 tot en met Tabel 61 omrekenen tot een schatting van de tekorten in fte. Dit gebeurt in Tabel 5 tot en met Tabel 7. Tot slot kunnen we de schatting van de totale tekorten in fte omrekenen tot een schatting van de landelijke tekortpercentages door deze te delen door de schatting van de totale werkgelegenheid, zie Tabel 8 tot en met Tabel 10.

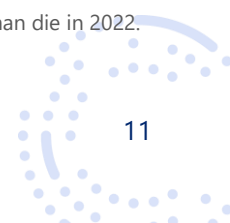
⁷ Responsbias is het fenomeen dat alleen specifieke scholen/vestigingen responderen, bijvoorbeeld alleen die met tekorten. In (Adriaens, Elshout, Elshout, & de Cock, 2021) is onderzoek gedaan naar de responsbias tijdens de toenmalige meting. Er zijn toen geen aanwijzingen gevonden voor het bestaan van responsbias.

⁸ (Adriaens & de Vos, 2023)

⁹ De gegevens met peildatum 1 oktober 2022 zijn hierbij de meest recent beschikbare gegevens.

¹⁰ De formule is: werkgelegenheid = werkend / (1 - tekortpercentage).

¹¹ De leerlingpopulatie zal in 2023 volgens tabel 1 van Referentieraming 2023 (OCW, 2023) nagenoeg gelijk zijn aan die in 2022.

Tabel 5: Schatting tekorten in fte - reguliere posities

schooltype	buiten G5			binnen G5			landelijk		
	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	792	2.810	3.602	319	1.521	1.840	1.112	4.330	5.442
spec. basisond.	87	214	301	26	66	92	113	280	393
(voort.) spec. ond.	246	469	715	52	175	227	298	645	942
totaal	1.125	3.493	4.618	397	1.762	2.159	1.523	5.255	6.777

Tabel 6: Schatting tekorten in fte - vervangingsposities

schooltype	buiten G5			binnen G5			landelijk		
	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	665	1.189	1.854	196	505	701	861	1.694	2.555
spec. basisond.	41	70	111	13	31	44	54	101	154
(voort.) spec. ond.	77	109	186	30	56	86	106	166	272
totaal	783	1.368	2.151	239	592	831	1.022	1.960	2.982

Tabel 7: Schatting tekorten in fte - totaal

schooltype	buiten G5			binnen G5			landelijk		
	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	1.458	3.998	5.456	515	2.026	2.541	1.973	6.024	7.997
spec. basisond.	128	283	411	39	97	136	167	381	548
(voort.) spec. ond.	323	579	901	82	232	313	404	810	1.215
totaal	1.908	4.860	6.769	636	2.355	2.990	2.544	7.215	9.759

Tabel 8: Schatting tekortpercentage - reguliere posities

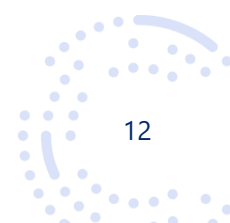
schooltype	buiten G5			binnen G5			landelijk		
	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	1,1%	4,0%	5,1%	2,3%	10,8%	13,1%	1,3%	5,1%	6,4%
spec. basisond.	2,3%	5,5%	7,8%	4,0%	10,2%	14,1%	2,5%	6,2%	8,7%
(voort.) spec. ond.	2,6%	4,9%	7,5%	2,8%	9,3%	12,0%	2,6%	5,6%	8,3%
totaal	1,3%	4,1%	5,5%	2,4%	10,6%	13,0%	1,5%	5,2%	6,7%

Tabel 9: Schatting tekortpercentage - vervangingsposities

schooltype	buiten G5			binnen G5			landelijk		
	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	0,9%	1,7%	2,6%	1,4%	3,6%	5,0%	1,0%	2,0%	3,0%
spec. basisond.	1,1%	1,8%	2,9%	2,0%	4,7%	6,7%	1,2%	2,2%	3,4%
(voort.) spec. ond.	0,8%	1,1%	2,0%	1,6%	3,0%	4,5%	0,9%	1,5%	2,4%
totaal	0,9%	1,6%	2,6%	1,4%	3,6%	5,0%	1,0%	1,9%	3,0%

Tabel 10: Schatting tekortpercentage - totaal

schooltype	buiten G5			binnen G5			landelijk		
	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	2,1%	5,6%	7,7%	3,7%	14,4%	18,1%	2,3%	7,1%	9,4%
spec. basisond.	3,3%	7,4%	10,7%	6,0%	14,9%	20,8%	3,7%	8,4%	12,1%
(voort.) spec. ond.	3,4%	6,1%	9,5%	4,3%	12,3%	16,6%	3,5%	7,1%	10,6%
totaal	2,3%	5,8%	8,0%	3,8%	14,2%	18,0%	2,5%	7,2%	9,7%

We komen tot een landelijk regulier tekort aan leraren van 6,7%, een vervangingstekort aan leraren van 3,0%. Merk op dat de tekorten in dit onderzoek uitgedrukt worden ten opzichte van de totale werkgelegenheid. Stel dat de benodigde vervanging ten gevolge van langdurig (ziekte)verzuim landelijk 6% bedraagt, dan kan voor ongeveer de helft van de vervanging geen gewenste oplossing worden gevonden. Het totale landelijk tekort in het primair onderwijs komt op 9,7% of ongeveer 9.800 fte. De tekorten in het speciaal basisonderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs zijn met respectievelijk 12,1% en 10,6% wat hoger dan in het reguliere basisonderwijs (9,4%).

2.2 Schoolleiding

Een vergelijkbare berekening als in sectie 2.1 in Tabel 4 tot en met Tabel 10 is uitgevoerd voor leraren, voeren we in deze sectie uit voor schoolleiding. We combineren daarvoor de gegevens van de tekorten (Tabel 36 tot en met Tabel 38 en Tabel 75 tot en met Tabel 77) met arbeidsmarktgegevens over de werkende schoolleiding.¹² We komen dan tot een inschatting van de werkgelegenheid voor schoolleiding in Tabel 11. Met behulp van de gemeten tekortpercentages is dit om te rekenen naar landelijke tekorten in fte (Tabel 12 tot en met Tabel 14).

We zien in Tabel 14 dat het landelijke tekort aan schoolleiding ongeveer 1.300 fte bedraagt. Tot slot zien we in Tabel 17 dat dit zich vertaalt naar een landelijk gemiddeld tekort aan schoolleiding van ongeveer 15%. Het tekort aan schoolleiding is met ruim 9% relatief het laagst in het (voortgezet) speciaal onderwijs.

Tabel 11: Schatting werkgelegenheid in fte

schooltype	werkend 2022		tekort % 2023		werkgelegenheid 2023		
	buiten G5	binnen G5	buiten G5	binnen G5	buiten G5	binnen G5	landelijk
basisonderwijs	4.990	972	14,1%	23,3%	5.810	1.270	7.080
speciaal basisonderwijs	254	49	16,0%	25,0%	300	70	370
(voort.) spec. onderwijs	713	168	10,0%	9,8%	790	190	980
totaal	5.956	1.190	13,8%	21,2%	6.900	1.530	8.430

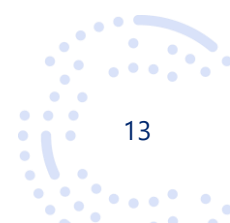
Tabel 12: Schatting tekorten in fte - reguliere posities

schooltype	buiten G5			binnen G5			landelijk		
	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	226	295	521	104	102	206	330	396	727
spec. basisond.	13	21	34	3	5	7	16	26	42
(voort.) spec. ond.	33	22	55	9	4	13	43	25	68
totaal	273	337	610	116	110	225	389	447	836

Tabel 13: Schatting tekorten in fte - vervangingsposities

schooltype	buiten G5			binnen G5			landelijk		
	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	124	171	295	37	53	90	161	224	385
spec. basisond.	5	9	14	4	6	9	9	14	23
(voort.) spec. ond.	13	12	25	3	2	6	16	14	30
totaal	142	192	334	44	61	105	186	253	439

¹² (Adriaens & de Vos, 2023)

Tabel 14: Schatting tekorten in fte - totaal

schooltype	buiten G5			binnen G5			landelijk		
	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	350	466	816	141	155	296	491	621	1.112
spec. basisond.	19	30	48	6	10	16	25	40	65
(voort.) spec. ond.	46	33	80	12	6	18	59	39	98
totaal	415	529	944	159	171	331	575	700	1.275

Tabel 15: Schatting tekortpercentage - reguliere posities

schooltype	buiten G5			binnen G5			landelijk		
	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	3,9%	5,1%	9,0%	8,2%	8,0%	16,2%	4,7%	5,6%	10,3%
spec. basisond.	4,4%	6,9%	11,4%	3,9%	7,1%	10,9%	4,3%	6,9%	11,3%
(voort.) spec. ond.	4,2%	2,7%	6,9%	4,9%	1,9%	6,8%	4,3%	2,6%	6,9%
totaal	4,0%	4,9%	8,8%	7,6%	7,2%	14,8%	4,6%	5,3%	9,9%

Tabel 16: Schatting tekortpercentage - vervangingsposities

schooltype	buiten G5			binnen G5			landelijk		
	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	2,1%	2,9%	5,1%	2,9%	4,2%	7,1%	2,3%	3,2%	5,4%
spec. basisond.	1,8%	2,9%	4,6%	5,5%	8,7%	14,1%	2,4%	3,9%	6,3%
(voort.) spec. ond.	1,6%	1,5%	3,1%	1,8%	1,2%	3,1%	1,6%	1,4%	3,1%
totaal	2,1%	2,8%	4,8%	2,9%	4,0%	6,9%	2,2%	3,0%	5,2%

Tabel 17: Schatting tekortpercentage - totaal

schooltype	buiten G5			binnen G5			landelijk		
	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	6,0%	8,0%	14,1%	11,1%	12,2%	23,3%	6,9%	8,8%	15,7%
spec. basisond.	6,2%	9,8%	16,0%	9,3%	15,7%	25,0%	6,8%	10,9%	17,6%
(voort.) spec. ond.	5,8%	4,2%	10,0%	6,7%	3,1%	9,8%	6,0%	4,0%	10,0%
totaal	6,0%	7,7%	13,7%	10,5%	11,3%	21,8%	6,8%	8,3%	15,1%

3 Nederland exclusief de 5 grote gemeenten

Dit hoofdstuk beschrijft de resultaten van de tekortmeting onder scholen buiten de G5 (Almere, Amsterdam, 's-Gravenhage, Rotterdam en Utrecht). De meting met peildatum 1 oktober 2023 is de derde meting buiten de G5. We beschrijven allereerst de respons en daarna de tekorten aan leraren en schoolleiding.

3.1 Respons

In totaal zijn 3.546 scholen gestart met de vragenlijst. Daarvan zijn er 50 direct na de eerste vraag afgehaakt en nog 136 zijn elders in de vragenlijst gestopt. Daarmee hebben 3.360 van de 5.819 scholen de uitvraag volledig ingevuld. Bij deze scholen is slechts in zeer beperkte mate sprake van problemen met de invoer, zie Tabel 18 voor de uitgevoerde controles. Het totaal in de tabel is ontdebeld voor scholen die meer dan één probleem vertoonden.

Tabel 18: Controles van de data

probleem	aanwezig	afwezig	aanwezig (%)
aantal leerlingen gelijk aan 0	0	3.360	0,0%
leerling-leraarratio <1 of >35	7	3.353	0,2%
leerling-schoolleidingratio <1	0	3.360	0,0%
totaal, ontdebeld	7	3.353	0,2%

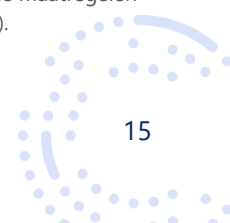
Dit hoofdstuk is gebaseerd op de 3.353 scholen die de uitvraag volledig invulden en waarbij geen problemen zijn geconstateerd. Voor deze scholen voerden schoolbesturen in 1.864 gevallen (56%) de controle uit. Die controle was vrijblijvend (zie ook bijlage A.3.3). De respons, gemeten in aantallen scholen en in aantallen leerlingen op de scholen, uitgesplitst naar schooltype, schoolweging¹³ en arbeidsmarktregio¹⁴ (zie bijlage C), is opgenomen in Tabel 19 tot en met Tabel 21.

Vergeleken met de metingen in de G5 (zie hoofdstuk 4) is de respons lager. De meest waarschijnlijke reden is het ontbreken van convenanten (zie bijlage A.2). Vergeleken met andere onderzoeken zonder responsverplichting die Centerdata heeft uitgevoerd onder vergelijkbare doelgroepen (vaak <25% respons), is 58% echter een zeer hoge respons, die ook veel hoger is dan de respons bij het onderzoek een jaar geleden (46%).¹⁵ We zien verder dat de respons bij het speciaal basisonderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs bovengemiddeld hoog is (Tabel 19) en dat de respons af neemt met stijgende schoolweging (Tabel 20). Naar arbeidsmarktregio (Tabel 21) is nog meer variatie te zien, waarbij Twente een lagere respons kent, en Rijnmond juist een hele hoge respons.

¹³ Zie voetnoot 3 op pagina 7 voor een toelichting op de schoolweging.

¹⁴ Hiervoor zijn voor 61 scholen postcode en huisnummer gecorrigeerd met behulp van eerdere metingen, de website van de school of Google Maps, omdat de voor deze scholen door DUO geleverde gegevens niet bekend waren bij het CBS.

¹⁵ Hierbij moet worden opgemerkt dat er bij de meting met peildatum 1 oktober 2023 extra responsbevorderende maatregelen zijn ingezet, zoals het laten controleren van e-mailadressen van scholen door schoolbesturen (zie ook bijlage A.1).

Tabel 19: Respons naar schooltype

schooltype	scholen			leerlingen		
	populatie	deelgenomen	respons	populatie	deelgenomen	respons
basisonderwijs	5.378	3.068	57%	1.161.834	674.274	58%
speciaal basisonderwijs	224	150	67%	29.733	19.134	64%
(voortgezet) speciaal onderwijs	217	135	62%	60.014	38.494	64%
totaal	5.819	3.353	58%	1.251.581	731.902	58%

Tabel 20: Respons naar categorie van schoolweging (alleen regulier basisonderwijs met bekende schoolweging¹⁶)

schoolweging	scholen			leerlingen		
	populatie	deelgenomen	respons	populatie	deelgenomen	respons
zeer laag (<23)	177	104	59%	55.962	33.510	60%
laag (23-27)	876	524	60%	238.106	139.646	59%
gemiddeld (27-33)	3.511	2.012	57%	722.022	422.042	58%
hoog (33-37)	639	340	53%	119.532	65.706	55%
zeer hoog (>37)	145	73	50%	25.854	13.241	51%
totaal	5.348	3.053	57%	1.161.476	674.145	58%

Tabel 21: Respons naar arbeidsmarktregio

arbeidsmarktregio	scholen			leerlingen		
	populatie	deelgenomen	respons	populatie	deelgenomen	respons
Groningen	348	188	54%	57.406	31.082	54%
Friesland	379	203	54%	54.349	29.967	55%
Drenthe	156	77	49%	21.420	10.420	49%
Regio Zwolle	298	177	59%	53.820	30.917	57%
Twente	259	118	46%	52.911	22.672	43%
Noord-Holland Noord	263	156	59%	55.501	31.805	57%
Zaanstreek/Waterland	117	69	59%	27.966	16.779	60%
Zuid-Kennemerland en IJmond	116	65	56%	34.107	18.014	53%
Groot Amsterdam	120	84	70%	33.524	24.619	73%
Gooi en Vechtstreek	88	65	74%	23.160	16.553	71%
Flevoland	104	51	49%	20.225	11.150	55%
Stedendriehoek en Noordwest Veluwe	263	152	58%	48.886	28.413	58%
FoodValley	144	89	62%	33.944	20.989	62%
Amersfoort	129	81	63%	34.265	21.719	63%
Midden-Utrecht	204	112	55%	45.805	25.967	57%
Holland Rijnland	174	103	59%	46.434	27.818	60%
Zuid-Holland Centraal	118	84	71%	33.981	24.092	71%
Haaglanden	87	54	62%	24.722	14.484	59%
Midden-Holland	77	42	55%	17.532	9.184	52%
Rijnmond	259	197	76%	66.330	50.533	76%
Drechtsteden	94	55	59%	26.567	15.233	57%
Gorinchem	69	33	48%	13.169	6.448	49%
Rivierenland	123	69	56%	24.345	14.952	61%
Rijk van Nijmegen	106	52	49%	24.764	12.313	50%
Midden-Gelderland	142	73	51%	33.147	17.022	51%
Achterhoek	146	70	48%	23.338	11.122	48%
Zeeland	202	121	60%	30.979	18.564	60%

¹⁶ Voor in totaal 30 basisscholen, waarvan 15 responderende scholen, is geen schoolweging berekend door het CBS.

Tabel 21 (vervolg): Respons naar arbeidsmarktregio

arbeidsmarktregio	scholen			leerlingen		
	populatie	deelgenomen	respons	populatie	deelgenomen	respons
West-Brabant	235	125	53%	56.201	32.165	57%
Midden-Brabant	150	96	64%	38.581	23.867	62%
Noordoost-Brabant	225	132	59%	51.537	29.764	58%
Zuidoost-Brabant	162	89	55%	42.489	22.510	53%
Helmond-De Peel	89	55	62%	21.053	13.317	63%
Noord-Limburg	107	67	63%	20.713	14.012	68%
Midden-Limburg	97	50	52%	18.689	9.500	51%
Zuid-Limburg	169	99	59%	39.721	23.936	60%
totaal	5.819	3.353	58%	1.251.581	731.902	58%

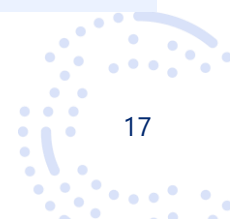
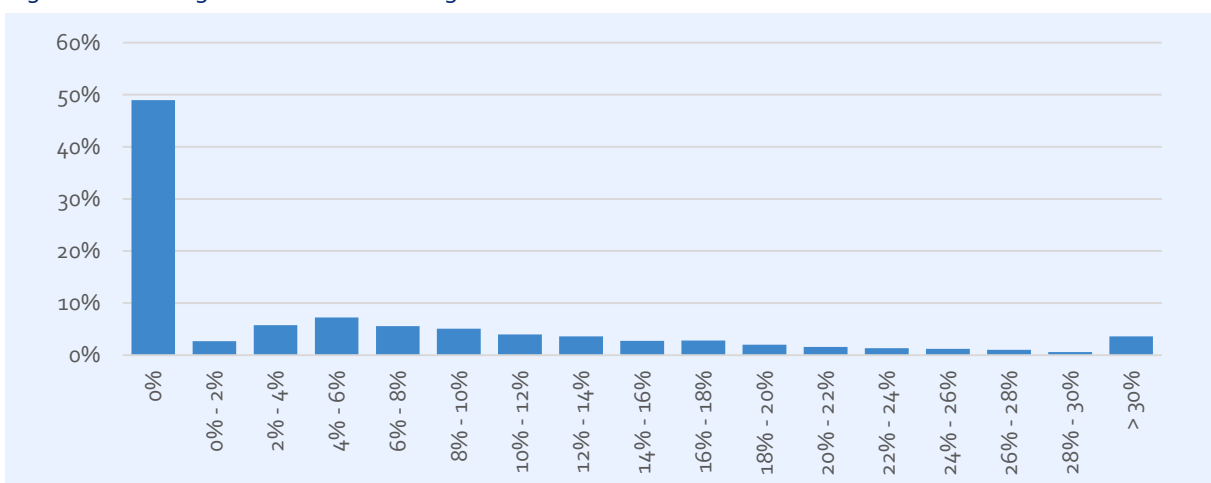
3.2 Tekorten aan leraren

Deze sectie beschrijft de tekorten aan leraren bij de 3.068 responderende scholen in het reguliere basisonderwijs (met uitzondering van sectie 3.2.5). We bespreken in de onderstaande secties achtereenvolgens de verdeling van tekorten, openstaande tekorten en de invulling van verborgen tekorten, de uitsplitsing regulier versus vervanging, de regionale verdeling van tekorten, de tekorten uitgesplitst naar schooltype en naar categorie van schoolweging. Daarna gaan we ook nog in op het verloop van de tekorten aan leraren over de tijd en bespreken we de samenhang van de tekorten met de beschikbare achtergrondvariabelen met behulp van een regressieanalyse. Tot besluit van de sectie bespreken we de tekorten naar aanleiding van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). We beginnen met een overzicht van de tekorten aan leraren naar verschillende categorieën van tekort.

3.2.1 De mate waarin scholen met een verschillend tekort te maken hebben

In een histogram kan worden bekeken welk deel van de scholen in een bepaalde tekortcategorie valt. We hebben in Figuur 3 de verdeling van het totale tekort (openstaande en verborgen tekorten, regulier en vervanging) opgenomen. We zien bijvoorbeeld dat 49% van de scholen aangeven geen tekort te hebben. Dit is aanzienlijk hoger dan bij het voorgaande onderzoek (37%). Verder rapporteert bijvoorbeeld 7% van de scholen een tekort van 4%-6% en 4% een tekort groter dan 30%.

Figuur 3: Verdeling van scholen over categorieën van tekorten aan leraren

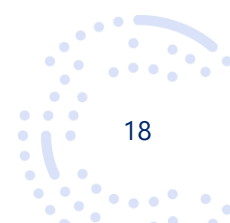
3.2.2 De manier waarop tekorten worden ingevuld

Scholen hebben bij de uitvraag aangegeven of ze openstaande vacatures hadden en ook of ze verborgen tekorten hadden, zowel voor reguliere posities als voor vervanging. Tevens hebben ze aangegeven hoe ze een verborgen tekort momenteel hebben ingevuld. In Tabel 22 zijn de open tekorten en (de invulling van) de verborgen tekorten in fte weergegeven (zie ook bijlage A.2 voor een toelichting op de categorieën) voor de 3.068 responderende scholen in het reguliere basisonderwijs. Daarbij zijn ook extra kolommen opgenomen waarin het tekort wordt gerelateerd aan het totaal aantal fte verborgen tekorten, het totale tekort in fte en de werkgelegenheid (bij de gemeten scholen) in fte.

Tabel 22: Tekorten aan leraren - invulling regulier basisonderwijs

aantal scholen	3.068					
werkzaam	37.361					
werkgelegenheid	40.478					
	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgeel.
totaal	2.058	1.059	3.118		100%	7,7%
- openstaand	453	380	833		27%	2,1%
- verborgen	1.606	679	2.285	100%	73%	5,6%
verborgen, intern ingevuld	1.234	497	1.731	76%	56%	4,3%
- zijinstroom	396	113	509	22%	16%	1,3%
- bevoegd ambulant	214	122	336	15%	11%	0,8%
- onbevoegd	544	218	762	33%	24%	1,9%
- groep opgesplitst	79	44	123	5%	4%	0,3%
verborgen, extern ingevuld	372	182	554	24%	18%	1,4%
- uitzendkracht, bevoegd	138	64	201	9%	6%	0,5%
- uitzendkracht, onbevoegd	45	24	69	3%	2%	0,2%
- zzp'er	148	66	213	9%	7%	0,5%
- anders	42	29	70	3%	2%	0,2%

We zien bijvoorbeeld in Tabel 22 dat 73% van de tekorten verborgen is, dat 76% van de verborgen tekorten intern is ingevuld en dat het totale tekort 7,7% van de werkgelegenheid bedraagt. Als we naar details van de invulling van verborgen tekorten kijken, zien we dat slechts zelden de groepen verdeeld worden over andere groepen (groep opgesplitst). De meest gekozen oplossing voor het invullen van verborgen tekorten is het inzetten van onbevoegde leraren. Als een verborgen tekort extern wordt ingevuld, gebeurt dat in totaal in ongeveer een derde van de gevallen met een bevoegde uitzendkracht, en ook in ongeveer een derde van de gevallen met een zzp'er. Tot slot zien we dat het vervangingstekort ongeveer $1.059 / 40.478 \text{ fte} = 2,6\%$ bedraagt. Merk op dat de tekorten in dit onderzoek uitgedrukt worden ten opzichte van de totale werkgelegenheid. Stel dat de benodigde vervanging ten gevolge van langdurig (ziekte)verzuim 5% bedraagt, dan kan voor ongeveer de helft van de vervanging geen gewenste oplossing worden gevonden.

3.2.3 Tekorten aan regulier personeel versus tekorten vervanging

In deze sectie bekijken we het onderscheid van reguliere tekorten versus tekorten aan vervanging in meer detail. In Tabel 23 is het aantal scholen uitgesplitst naar verschillende categorieën, zoals het hebben van alleen reguliere of alleen vervangingstekorten. We zien in die tabel dat relatief veel scholen met een tekort in categorie 2 (alleen reguliere tekorten) vallen. Het is uiteraard mogelijk dat een school geen vervangingstekorten heeft. Dat kan gebeuren omdat er geen tekorten aan vervanging zijn, óf omdat er op de peildatum überhaupt geen sprake was van (langdurige) vervangingen.

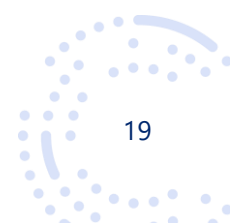
Tabel 23: Aantal scholen per categorie regulier versus vervanging

categorie	beschrijving	scholen	aandeel
1	geen tekort	1.503	49%
2	alleen reguliere tekorten	626	20%
3	alleen vervangingstekorten	195	6%
4	reguliere tekorten gelijk aan vervangingstekorten (>0)	248	8%
5	reguliere tekorten ongelijk aan vervangingstekorten (beide >0)	496	16%

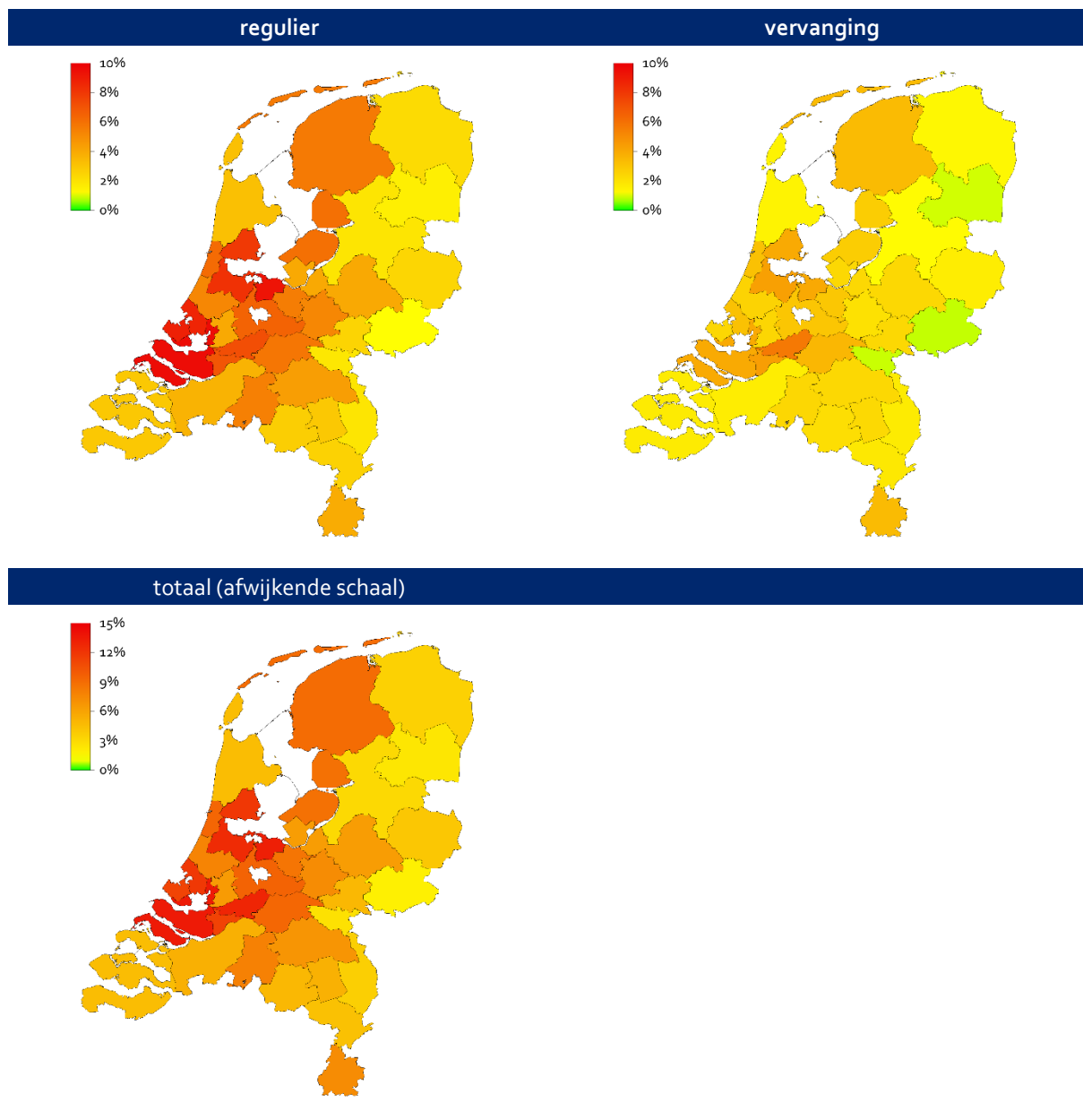
Categorie 4 is echter opvallend. Uiteraard is het mogelijk dat scholen toevalligerwijs exact hetzelfde tekort hebben regulier als vervanging. Als we echter inzoomen op die scholen, valt op dat ze vaak dezelfde categorieën onder regulier en vervanging hebben gevuld. Er kunnen dan drie dingen gebeurd zijn. Scholen ervaren toevalligerwijs dezelfde tekorten voor reguliere posities als voor vervanging, óf ze hebben de tekorten die ze ervaren gelijkelijk verdeeld over regulier en vervanging, óf ze hebben hetzelfde tekort per abuis bij zowel regulier als vervanging ingevuld. We hebben scholen in de vragenlijst gewezen op het feit dat reguliere en vervangingstekorten gelijk waren. Dat maakt de mogelijkheden "toevallige situatie" en "gelijkelijk verdeeld" de meest waarschijnlijke oorzaken. Voor dit rapport worden deze scholen meegenomen in de resultaten.

3.2.4 Regionale verdeling van de tekorten

De lerarentekorten zijn in Figuur 4 weergegeven naar arbeidsmarktregio (zie bijlage B voor de onderliggende cijfers en bijlage C voor de arbeidsmarktregioindeling). We zien dat reguliere tekorten zich met name voordoen in zuidelijk Noord-Holland en zuidelijk Zuid-Holland. Vervangingstekorten zijn over het algemeen lager dan reguliere tekorten en worden met name gevoeld in arbeidsmarktregio Gorinchem. De totale tekorten laten de grootste tekortenproblematiek zien rondom de grote steden.

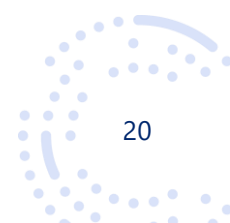

Figuur 4: Regionale verdeling van lerarentekorten

3.2.5 Tekorten naar schooltype

Deze sectie bespreekt in het kort de tekorten bij de verschillende schooltypen, zie Tabel 24 tot en met Tabel 26. We zien dat de tekorten in het speciaal basisonderwijs in alle gevallen hoger zijn dan in het reguliere basisonderwijs. De reguliere tekorten bij het (voortgezet) speciaal onderwijs zijn hoger dan die in het reguliere basisonderwijs, maar de verborgen tekorten hebben daar het laagste aandeel in het totale tekort. Het totale tekort is met 10,7% in het speciaal basisonderwijs het hoogste.

Tabel 24: Reguliere tekorten aan leraren - schooltype

schooltype	scholen	werkjel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	3.068	40.478	453	1.606	2.058	1,1%	4,0%	5,1%
speciaal basisonderwijs	150	2.258	51	125	176	2,3%	5,5%	7,8%
(voortgezet) speciaal onderwijs	135	4.578	118	225	343	2,6%	4,9%	7,5%
totaal	3.353	47.314	622	1.956	2.578	1,3%	4,1%	5,4%

Tabel 25: Vervangingstekorten aan leraren - schooltype

schooltype	scholen	werkjel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	3.068	40.478	380	679	1.059	0,9%	1,7%	2,6%
speciaal basisonderwijs	150	2.258	24	41	65	1,1%	1,8%	2,9%
(voortgezet) speciaal onderwijs	135	4.578	37	52	89	0,8%	1,1%	2,0%
totaal	3.353	47.314	441	773	1.213	0,9%	1,6%	2,6%

Tabel 26: Totale tekorten aan leraren - schooltype

schooltype	scholen	werkjel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	3.068	40.478	833	2.285	3.118	2,1%	5,6%	7,7%
speciaal basisonderwijs	150	2.258	75	166	241	3,3%	7,4%	10,7%
(voortgezet) speciaal onderwijs	135	4.578	155	278	433	3,4%	6,1%	9,5%
totaal	3.353	47.314	1.063	2.729	3.791	2,2%	5,8%	8,0%

3.2.6 Tekorten naar schoolweging

Een ander belangrijk kenmerk waarnaar we de tekorten tonen is de categorie van schoolweging.¹⁷ De tekorten aan leraren uitgesplitst naar de verschillende categorieën van schoolweging zijn opgenomen in Tabel 27 tot en met Tabel 29. Belangrijke opmerking: de schoolweging wordt door het CBS alleen berekend voor reguliere basisscholen.¹⁸ De tabellen hieronder bevatten daarom alleen de tekorten van de reguliere basisscholen.

We zien in de tabellen dat de (reguliere) tekortenproblematiek ongeveer toeneemt met de schoolweging. Uitzondering daarop vormen de scholen in de categorie "zeer laag", met een wat hoger tekort dan de categorieën "laag" en "gemiddeld". Het tekort onder scholen met een (zeer) hoge schoolweging is gemiddeld ongeveer twee keer zo groot als het tekort onder scholen met een lage of gemiddelde schoolweging en zit daarmee boven het niveau van het speciaal (basis)onderwijs (zie sectie 3.2.5).

¹⁷ Zie voetnoot 3 op pagina 7 voor een toelichting op de schoolweging.

¹⁸ Hierin ontbraken 15 responderende reguliere basisscholen.

Tabel 27: Reguliere tekorten aan leraren - schoolweging

categorie	scholen	werkgele.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
zeer laag (<23)	104	1.966	23	82	105	1,2%	4,2%	5,4%
laag (23-27)	524	8.022	82	248	330	1,0%	3,1%	4,1%
gemiddeld (27-33)	2.012	24.787	227	891	1.118	0,9%	3,6%	4,5%
hoog (33-37)	340	4.520	96	298	394	2,1%	6,6%	8,7%
zeer hoog (>37)	73	1.009	24	80	104	2,4%	7,9%	10,3%
totaal	3.053	40.304	452	1.600	2.051	1,1%	4,0%	5,1%

Tabel 28: Vervangingstekorten aan leraren - schoolweging

categorie	scholen	werkgele.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
zeer laag (<23)	104	1.966	19	44	63	1,0%	2,3%	3,2%
laag (23-27)	524	8.022	77	105	182	1,0%	1,3%	2,3%
gemiddeld (27-33)	2.012	24.787	199	387	585	0,8%	1,6%	2,4%
hoog (33-37)	340	4.520	69	127	196	1,5%	2,8%	4,3%
zeer hoog (>37)	73	1.009	16	15	31	1,6%	1,5%	3,1%
totaal	3.053	40.304	380	677	1.057	0,9%	1,7%	2,6%

Tabel 29: Totale tekorten aan leraren - schoolweging

categorie	scholen	werkgele.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
zeer laag (<23)	104	1.966	42	127	168	2,1%	6,4%	8,6%
laag (23-27)	524	8.022	159	353	512	2,0%	4,4%	6,4%
gemiddeld (27-33)	2.012	24.787	425	1.278	1.703	1,7%	5,2%	6,9%
hoog (33-37)	340	4.520	165	425	590	3,7%	9,4%	13,1%
zeer hoog (>37)	73	1.009	40	95	135	4,0%	9,4%	13,4%
totaal	3.053	40.304	832	2.277	3.108	2,1%	5,6%	7,7%

3.2.7 Tekorten aan leraren over de tijd

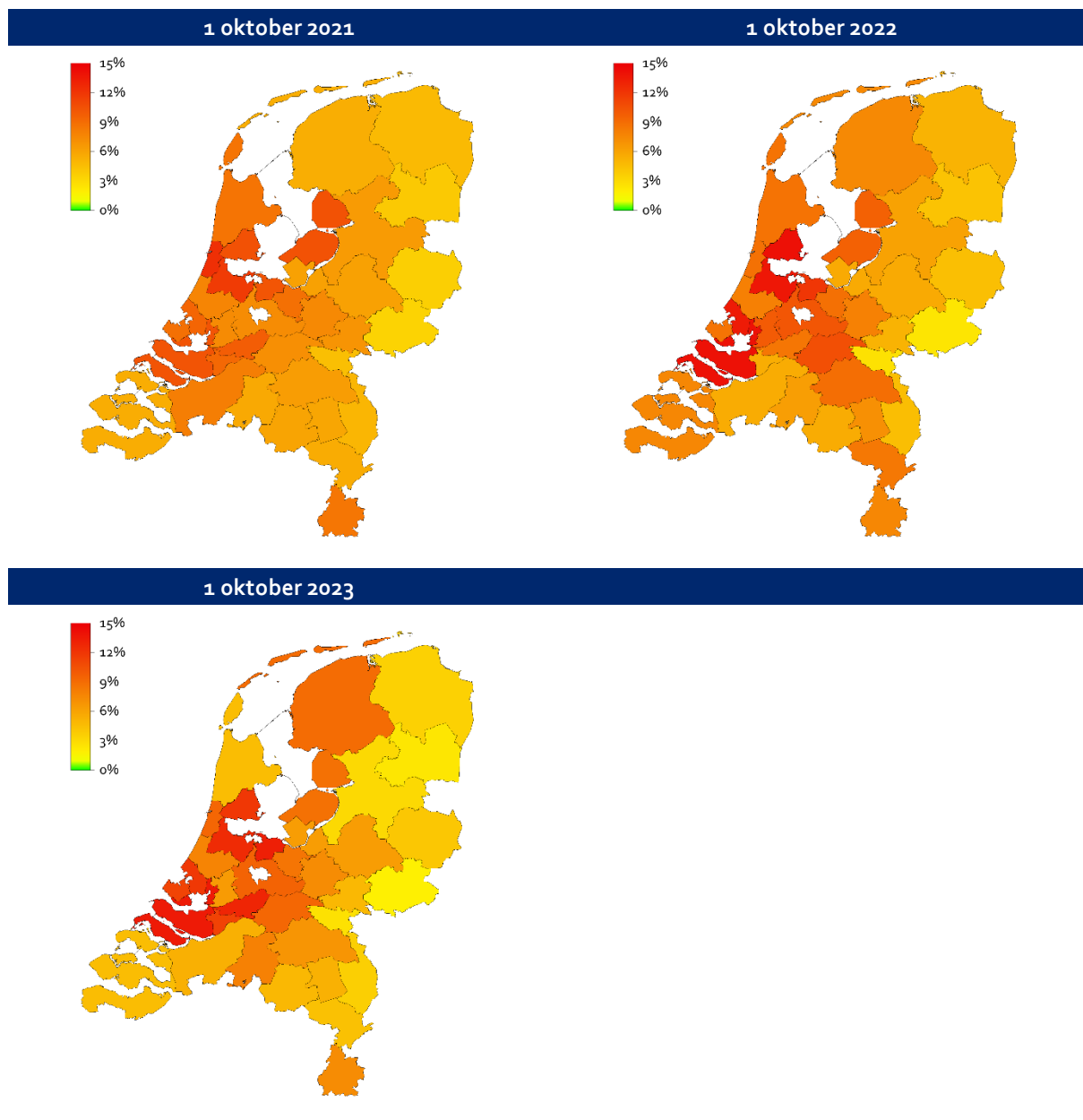
In deze sectie vergelijken we de drie tekortmetingen die buiten de G5 zijn uitgevoerd. Een vergelijking van Tabel 22 in het dit rapport met Tabel 6 in (Adriaens, Elshout, & Elshout, 2022) laat zien dat de tekorten buiten de G5 met 0,6%-punt gedaald zijn. Maar niet alle arbeidsmarktregio's hebben in dezelfde mate te maken met deze daling. In Figuur 5 zijn de totale tekorten aan leraren in het reguliere basisonderwijs weergegeven voor de metingen met peildatums 1 oktober 2021,¹⁹ 1 oktober 2022²⁰ en 1 oktober 2023 (zie bijlage B voor de onderliggende cijfers).

¹⁹ (Adriaens, Elshout, Elshout, & de Cock, 2021)

²⁰ (Adriaens, Elshout, & Elshout, 2022)

Figuur 5: Vergelijking totale tekorten aan leraren op 1 oktober 2021, 1 oktober 2022 en 1 oktober 2023

In Figuur 5 valt op dat de tekortenproblematiek zich in vergelijking met de meting met peildatum 1 oktober 2022 meer rond de grote steden concentreert. Zo zijn bijvoorbeeld de tekorten in arbeidsmarktregio's Noord-Holland Noord, Zaanstreek/Waterland, Holland Rijnland en Zuid-Holland Centraal gedaald, maar zijn de tekorten in bijvoorbeeld Gooi en Vechtstreek, Haaglanden en Gorinchem gestegen. In het oosten van Nederland zijn de tekorten sinds de voorgaande meting met name gedaald, bijvoorbeeld in Drenthe, Regio Zwolle, Twente en de Achterhoek.

3.2.8 Samenhang van de tekorten met achtergrondvariabelen

In deze sectie beschrijven we een beknopte regressieanalyse van het totale lerarentekort (openstaand en verborgen, regulier en vervanging) op een aantal verklarende variabelen. Bij een regressieanalyse wordt bepaald wat het verband is tussen een variabele die we proberen te verklaren (het lerarentekort) en mogelijke verklarende variabelen. Hierbij worden verbanden met alle verklarende variabelen tegelijk

bekeken, in tegenstelling tot verbanden met steeds één specifieke variabele zoals in de secties hier-voor. Met een regressieanalyse kan niet bepaald worden wát oorzaak en wát gevolg is, alleen of er al dan niet een statistisch significant verband is en wat de sterkte van dat verband is.

Alle voor de regressieanalyse gebruikte variabelen zijn opgenomen in Tabel 30. Als observaties worden alle reguliere basisscholen gehanteerd. We nemen alleen deze scholen mee, omdat andere schooltypen niet helemaal vergelijkbaar zijn omdat zij mogelijk andere eisen stellen aan leraren (zoals een master SEN in het (v)so). Omdat de meting al vaker is uitgevoerd, kunnen we de eerdere meting ook meenemen in de regressieanalyse, waarbij we, indien nodig, wel corrigeren voor het gemiddelde niveau van iedere meting.

We proberen de omvang van het tekort ten opzichte van de werkgelegenheid (het tekortpercentage) te verklaren met een regressiemodel. Statistische pakketten kunnen vervolgens de parameters schatten (met de OLS-schatter) zodanig dat de omvang van het tekort zo goed mogelijk benaderd wordt door een combinatie van de opgegeven variabelen. Daarnaast kan statistisch getoetst worden of een bepaalde variabele een significante bijdrage levert aan de verklaring van de omvang van het tekort.

Tabel 30: Achtergrondgegevens scholen²¹

variabele	beschrijving
peildatum	de peildatum van de meting
arbeidsmarktregio	de arbeidsmarktregio waar de school staat op basis van postcode en huisnummer
aantal scholen	het aantal scholen dat het bestuur van de school heeft
eenpitter ²²	de school is onderdeel van een bestuur met maar één school (aantal scholen = 1)
schoolweging ⁺	de schoolweging zoals berekend door het CBS (tussen 19 en 41)
aantal leerlingen	het aantal leerlingen op de school
verzuimpercentage	het verzuimpercentage van de school
leerling-leraarratio ⁺	het aantal leerlingen per fte leraar
aandeel vast ⁺	het aandeel vaste aanstellingen onder leraren, gewogen met fte
gemiddelde leeftijd ⁺	de gemiddelde leeftijd van leraren
uitstroompercentage	de uitstroom van leraren als percentage van de werkgelegenheid

⁺wordt alleen per 1 oktober van ieder jaar gemeten

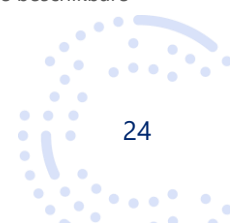
We zijn begonnen met een model met daarin alle genoemde variabelen. Met behulp van statistische toetsen hebben we dat model uitgedund tot een model dat alleen nog statistisch significante variabelen bevat.²³ Bij categorische variabelen (peildatum en arbeidsmarktregio) wordt alleen getoetst of deze als geheel een significante bijdrage leverden.

We komen vervolgens op de schattingsresultaten zoals weergegeven in Tabel 31. Het gehanteerde model verklaart ongeveer 13% van de variantie in de te verklaren variabele (het tekortpercentage).

²¹ De variabelen "aandeel <45", "aandeel ≥55", "aandeel < 0,5" en "aandeel 0,5 - 0,8" konden niet meegenomen worden, omdat DUO deze variabelen vanwege de AVG voor te veel scholen voor peildatum 1 oktober 2022 niet op kon leveren. De variabele denominatie kon niet meegenomen worden omdat van nieuwe scholen door DUO alleen wordt vastgelegd of ze "openbaar" of "bijzonder" zijn terwijl voor bestaande scholen veel meer denominaties gebruikt worden.

²² Per 1 oktober 2023 is ongeveer 39% van de besturen in het po eenpitter, maar die vertegenwoordigen ongeveer 6% van de scholen op die peildatum. De invloed hiervan is in deze analyse dus heel beperkt.

²³ Dit betekent niet dat er geen verband tussen afgevallen variabelen en het tekort kan zijn. Een verband is met de beschikbare data echter niet statistisch significant aantoonbaar.

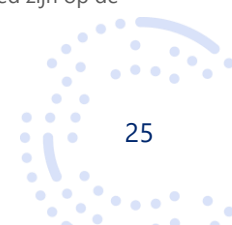
Daarmee blijft er dus ongeveer 87% van de variantie over waar dit model en de beschikbare data geen verklaring voor kunnen geven.²⁴

Tabel 31 laat zich als volgt lezen. Neem twee scholen in gedachten die nagenoeg identiek zijn, op één kenmerk na. Het verschil in het tekortpercentage (uitgedrukt in procentpunten) is dan zoveel hoger, of lager, als het verschil tussen de scholen, vermenigvuldigd met de geschatte parameter voor dat kenmerk. We zullen dit nader toelichten met een aantal voorbeelden.

Tabel 31: Schattingsresultaten

variabele	waarde
peildatum	
1 oktober 2021*	
1 oktober 2022	0.522*
1 oktober 2023	-0.166
arbeidsmarktregio	
Groningen*	
Friesland	1.860**
Drenthe	-1.057
Regio Zwolle	1.083
Twente	-0.284
Noord-Holland Noord	2.956**
Zaanstreek/Waterland	7.131**
Zuid-Kennemerland en IJmond	5.667**
Groot Amsterdam	9.235**
Gooi en Vechtstreek	6.932**
Flevoland	3.626**
Stedendriehoek en Noordwest Veluwe	1.241
FoodValley	3.543**
Amersfoort	3.432**
Midden-Utrecht	4.607**
Holland Rijnland	3.774**
Zuid-Holland Centraal	8.179**
Haaglanden	5.453**
Midden-Holland	3.628**
Rijnmond	6.465**
Drechtsteden	4.178**
Gorinchem	4.294**
Rivierenland	3.889**
Rijk van Nijmegen	-0.688
Midden-Gelderland	1.064
Achterhoek	-0.655
Zeeland	0.990
West-Brabant	2.320**
Midden-Brabant	2.999**
Noordoost-Brabant	2.430**
Zuidoost-Brabant	2.115**

²⁴ Variabelen als het imago van de school, de werksfeer en de kwaliteit van de schoolleiding zullen ook van invloed zijn op de tekorten. Daarvan zijn echter geen gegevens beschikbaar.

Tabel 31 (vervolg): Schattingsresultaten

variabele	waarde
Helmond-De Peel	1.088
Noord-Limburg	-0.340
Midden-Limburg	2.481**
Zuid-Limburg	3.233**
aantal scholen	-0.023*
schoolweging	-1.932**
kwadraat van schoolweging	0.038**
aantal leerlingen	-0.004**
verzuimpercentage	0.320**
leerling-leraarratio	0.272**
aandeel vast	-0.065**
gemiddelde leeftijd	-0.051*
constante	29.468**

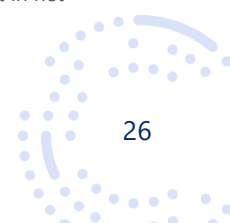
+ basiscategorie, * significant op 5%, ** significant op 1% betrouwbaarheid

Voor de categorische variabelen (in dit geval peildatum en arbeidsmarktregio) dient altijd een basiswaarde gekozen te worden. De eerste waarde in de tabel is als basiswaarde gekozen (peildatum 1 oktober 2021 en arbeidsmarktregio Groningen in dit geval). Stel bijvoorbeeld dat de scholen in het gedachtenexperiment identiek zijn, behalve dat de ene school in Groningen staat, de andere in Holland Rijnland. Dan heeft de tweede school op dezelfde peildatum naar verwachting een tekortpercentage dat ongeveer 3,8%-punt hoger ligt dan de eerste school. Als twee verder identieke scholen in bijvoorbeeld Groot Amsterdam en Haaglanden worden vergeleken, dan heeft de school in Groot Amsterdam een tekortpercentage dat ongeveer $9,2 - 5,5 = 3,7\%$ -punt hoger ligt dan de school in Haaglanden. Bij de peildatum zien we alleen voor 1 oktober 2022 een significante afwijking van het niveau van de tekorten in 1 oktober 2021.

Voor niet-categorische variabelen, zoals het percentage vaste aanstellingen, dient de parameter in de tabel te worden vermenigvuldigd met het verschil in de variabele. Stel bijvoorbeeld dat beide scholen uit het voorbeeld in Haaglanden staan, maar de eerste heeft een percentage vaste aanstellingen van 80% en de tweede van 85%. Dan is het tekortpercentage op de tweede school naar verwachting ongeveer $(-0.065 \times (85\% - 80\%)) = 0,3\%$ -punt lager dan op de eerste school.

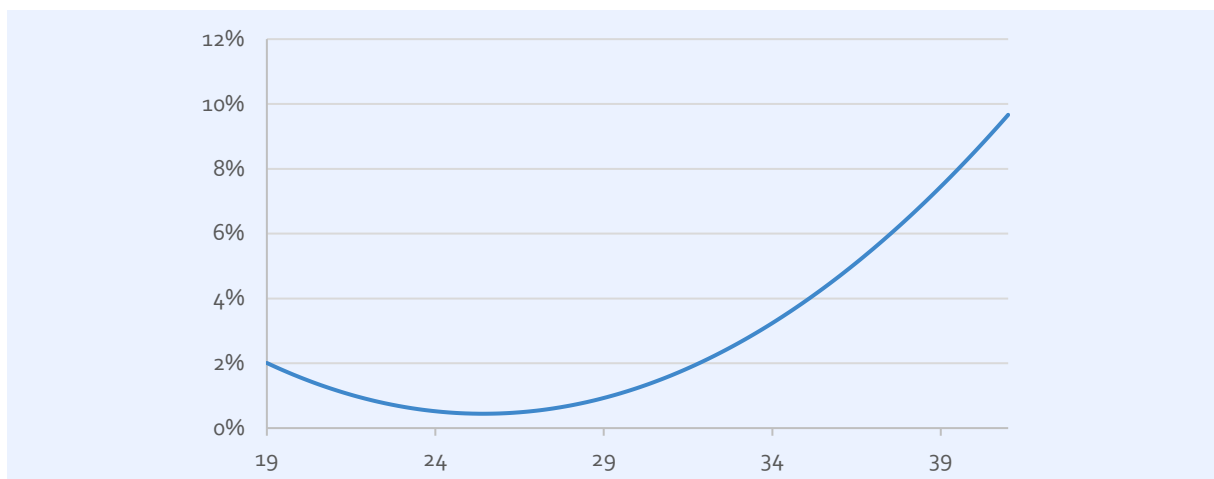
Voor schoolweging is ook de kwadratische factor opgenomen in het model (en die is ook statistisch significant). Bij het interpreteren van de invloed van schoolweging moeten daarom beide parameters tezamen worden beschouwd. Om dit mogelijk te maken hebben we Figuur 6 opgenomen.²⁵ We zien nu dat als we twee identieke scholen vergelijken, de ene met een schoolweging van 24, de andere met een schoolweging van 29, dat de tweede school naar verwachting een 0,4%-punt hoger tekortpercentage heeft. Maar als we twee scholen vergelijken met schoolwegingen 29 respectievelijk 34, dan heeft de tweede school naar verwachting een 2,3%-punt hoger tekortpercentage.

²⁵ Merk op dat Figuur 6 voor de leesbaarheid 25%-punt omhoog geschoven is, maar die verschuiving is irrelevant in het voorbeeld waarin alleen naar verschillen gekeken wordt.

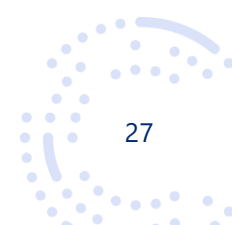
Figuur 6: Invloed van schoolweging op tekortpercentage

In Tabel 31 zijn ook sterren opgenomen. Deze geven aan of de parameter statistisch significant afwijkt van 0, en dus een statistisch significante bijdrage levert aan het verklaren van het tekortpercentage. Hierbij geldt: hoe meer sterren een parameter heeft, hoe meer betrouwbaar we kunnen zeggen dat de parameter statistisch significant is in de verklaring van het tekortpercentage.

Dankzij de aanvullende achtergrondgegevens zijn nu extra verbanden zichtbaar die in eerdere secties niet belicht zijn. Belangrijk is in dit verband echter wel op te merken dat er uit deze analyse geen één specifieke oorzaak van een tekort kan worden aangewezen. Het is juist het samenspel van de verschillende factoren en hun weging zoals opgenomen in Tabel 31 dat het lerarentekort verklaart.

- 1) Voor een schoolweging boven 26 (88% van de scholen) geldt dat hoe hoger de schoolweging, hoe hoger het tekort. Dat betekent dat de overgrote meerderheid van de scholen zich dus bevindt in het opgaande deel van de curve in Figuur 6 en daarmee met stijgende schoolweging progressief grotere tekorten ervaren. Scholen met een hogere schoolweging lijken over het algemeen dus lastiger leraren te kunnen vinden, wellicht omdat ze als minder aantrekkelijk worden ervaren.
- 2) Het verzuimpercentage heeft een vergrotende invloed op het tekort: als het verzuimpercentage met 1%-punt stijgt, dan stijgt het tekortpercentage met ongeveer 0,32%-punt. Daarbij merken we nogmaals op dat met de beschikbare informatie geen oorzaak en gevolg kunnen worden onderscheiden. Het zou dus kunnen dat het tekort toeneemt omdat er meer (langer) verzuim is, maar ook dat het verzuim toeneemt omdat er een hoger tekort is, en daardoor bijvoorbeeld een hogere werkdruk.
- 3) Het aandeel vaste aanstellingen heeft een verkleinende relatie met het tekort. Dat wil zeggen dat wanneer het aandeel vaste aanstellingen stijgt, het tekort naar verwachting afneemt. Ook hier kan sprake zijn van verschillende mechanismen. Enerzijds zouden scholen met meer vaste aanstellingen aantrekkelijker kunnen zijn voor leraren. Anderzijds hebben scholen mogelijk meer tijdelijk personeel juist omdat ze proberen daarmee de tekorten op te lossen.

3.2.9 Invloed Nationaal Programma Onderwijs op de tekorten

De tekortmeting bevat ook vragen over de tekorten naar aanleiding van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Scholen hebben daarbij de vervulde en onvervulde fte's leraren en onderwijsondersteunend personeel die gerelateerd zijn aan deze middelen moeten opgeven. De resultaten zijn weergegeven in Tabel 32.

Tabel 32: Tekorten NPO

functie	fte			tekort (%)
	vervuld	open	werkgelegenheid	
leraren	4.724	98	4.822	2,0%
onderwijsondersteunend personeel	1.406	59	1.465	4,0%

We zien dat op de responderende basisscholen 4.822 fte werkgelegenheid leraren is ontstaan naar aanleiding van het NPO, en dat daarvan 98 fte niet ingevuld is. Dat betekent dat 2,0% van de door het NPO ontstane werkgelegenheid voor leraren niet kon worden vervuld. Dat is aanzienlijk lager dan het tekort aan leraren naar aanleiding van het NPO van 7,6% bij de voorgaande meting. Bij onderwijsondersteunend personeel is het tekort naar aanleiding van het NPO twee keer zo groot als bij leraren, te weten 4,0%. Dat is overigens ook lager dan bij de voorgaande meting (5,3%).

Als we de tekorten naar aanleiding van het NPO optellen bij de tekorten aan leraren bij reguliere posities en voor vervanging (zie sectie 3.2.2), dan ontstaan de cijfers in Tabel 33.

Tabel 33: Tekorten aan leraren exclusief en inclusief tekorten NPO

categorie	fte			werkgelegenheid	tekort (%)
	vervuld	open	verborgen		
regulier en vervanging	37.361	833	2.285	40.478	7,7%
NPO	4.724	98		4.822	2,0%
totaal	42.085	931	2.285	45.300	7,1%

3.3 Tekorten aan schoolleiding

We bespreken in deze sectie de tekorten aan schoolleiding (dit omvat directeuren en adjunct-directeuren). Dit hoofdstuk volgt in grote lijnen de opzet van sectie 3.2 waar de tekorten aan leraren zijn besproken. Merk op dat er in tegenstelling tot die sectie geen regressieanalyse is opgenomen in deze sectie. De oorzaak daarvan is gelegen in de verdeling van tekorten aan schoolleiding en zal verder worden toegelicht in sectie 3.3.1.

3.3.1 De mate waarin scholen met een verschillend tekort te maken hebben

In Figuur 7 is het histogram van de tekorten aan schoolleiding opgenomen. Het is direct zichtbaar dat bijna 90% van de scholen geen tekorten aan schoolleiding ervaart. Tegelijkertijd ervaart de 10% van de scholen die wél een tekort ervaren, een tekort groter dan 30%. De verklaring daarvoor is eenvoudig. Doorgaans heeft een school in het primair onderwijs maar één of enkele fte's schoolleiding nodig. Als op die school een (verborgen) tekort is, is dan dus al snel sprake van een hoog procentueel tekort. Het

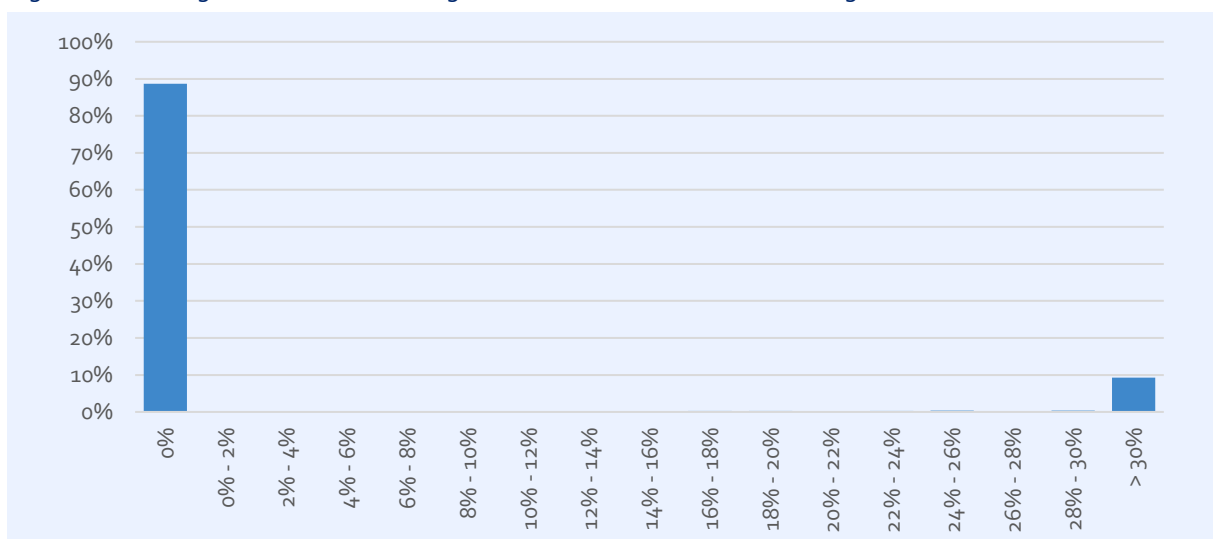

feit dat deze verdeling zo extreem is en tevens dat slechts een zeer beperkt aantal scholen te maken heeft met een tekort, maakt een poging tot het verklaren van de omvang van deze tekorten op basis van achtergrondvariabelen een onverstandige exercitie.

We hebben wel naar de correlatie tussen tekorten aan leraren en tekorten aan schoolleiding gekeken. Deze bedraagt 0,33 (statistisch significant positief). Dit duidt op een zwak positief verband: hoe hoger het tekort aan schoolleiding, hoe hoger wellicht ook het tekort aan leraren, en vice versa.

Figuur 7: Verdeling van scholen over categorieën van tekorten aan schoolleiding

3.3.2 De manier waarop tekorten worden ingevuld

Een gedetailleerde samenvatting van de tekorten in het reguliere basisonderwijs is beschikbaar in Tabel 34. Deze tabel is vergelijkbaar van opbouw als die in sectie 3.2.2, maar met het verschil dat er bij schoolleiding andere categorieën beschikbaar zijn bij de invulling van verborgen tekorten (zie ook bijlage A.2). We zien in de tabel onder andere dat de meerderheid van de tekorten verborgen is, net als bij leraren het geval was. Het aandeel van verborgen tekorten is ongeveer 57%.

Tabel 34: Tekorten aan schoolleiding - invulling regulier basisonderwijs

	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgeel.
aantal scholen	3.068					
werkzaam	3.033					
werkgelegenheid	3.529					
totaal	317	179	496		100%	14,1%
- openstaand	138	75	213		43%	6,0%
- verborgen	179	104	283	100%	57%	8,0%
verborgen, intern ingevuld	101	52	153	54%	31%	4,3%
- personeel intern	75	38	113	40%	23%	3,2%
- schoolleider in opleiding	4	2	6	2%	1%	0,2%
- personeel binnen bestuur	14	9	23	8%	5%	0,6%
- bovenschools personeel	8	4	12	4%	2%	0,3%
verborgen, extern ingevuld	78	52	130	46%	26%	3,7%
- personeel buiten bestuur	24	16	40	14%	8%	1,1%
- zzp'er	50	35	84	30%	17%	2,4%
- anders	4	1	5	2%	1%	0,1%

3.3.3 Tekorten aan regulier personeel versus tekorten vervanging

In Tabel 35 zien we wederom dat bijna 90% van de scholen aangeeft geen tekort aan schoolleiding te ervaren. Van de scholen met een tekort aan schoolleiding heeft ongeveer de helft alleen een tekort op reguliere posities en een kwart alleen op vervangingsposities. Het hebben van zowel reguliere als vervangingstekorten (categorieën 4 en 5) komt ongeveer even vaak voor.

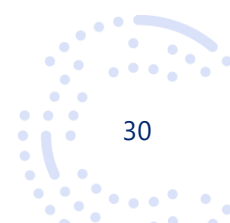
Tabel 35: Aantal scholen per categorie regulier versus vervanging

categorie	beschrijving	scholen	aandeel
1	geen tekort	2.720	89%
2	alleen reguliere tekorten	167	5%
3	alleen vervangingstekorten	56	2%
4	reguliere tekorten gelijk aan vervangingstekorten (>0)	74	2%
5	reguliere tekorten ongelijk aan vervangingstekorten (beide >0)	51	2%

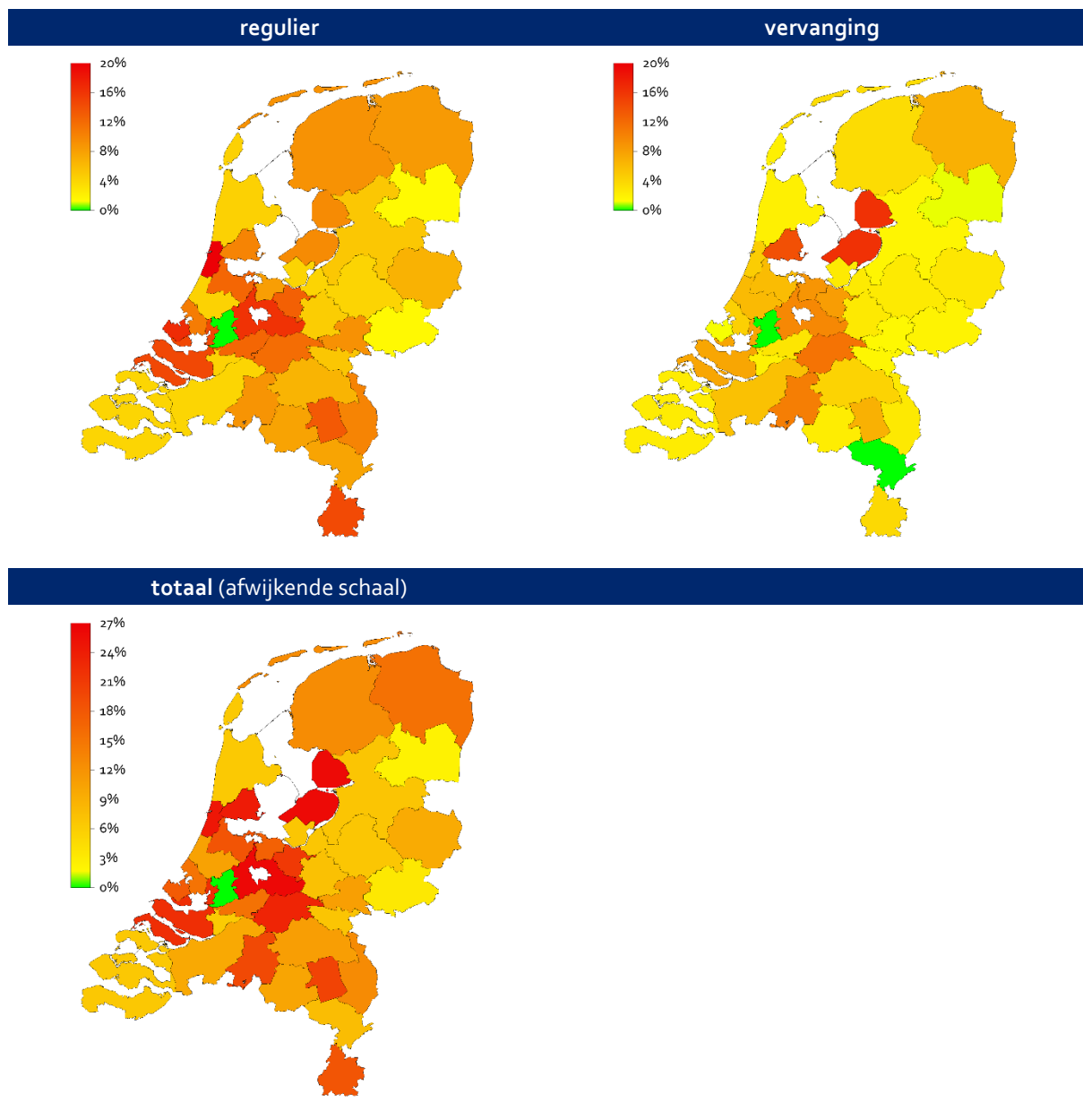
3.3.4 Regionale verdeling van tekorten

In Figuur 8 zijn de tekorten aan schoolleiding weergegeven naar arbeidsmarktregio (zie bijlage B voor de onderliggende cijfers en bijlage C voor de arbeidsmarktregioindeling). We zien voornamelijk dat regio's onderling behoorlijk kunnen verschillen en dat de reguliere tekorten een andere regionale verdeling laten zien dan de tekorten bij vervangende posities. Dit hangt ook samen met de in sectie 3.3.1 gemaakte kanttekeningen. Als we kijken naar de totale tekorten, is wel zichtbaar dat deze in het oosten van Nederland over het algemeen lager zijn dan elders. Bijzondere uitzondering daarop vormt arbeidsmarktregio Midden-Holland, waar geen sprake is van tekorten aan schoolleiding.²⁶

²⁶ Merk op dat in Midden-Holland 42 van de 77 scholen hebben gerepsondeerd (zie sectie 3.1).

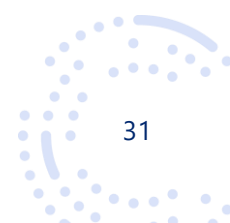

Figuur 8: Regionale verdeling van tekorten aan schoolleiding

3.3.5 Tekorten naar schooltype

In Tabel 36 tot en met Tabel 38 zijn de tekorten aan schoolleiding uitgesplitst naar schooltype. We zien dat het speciaal basisonderwijs hogere reguliere tekorten kent dan de andere schooltypen en lagere vervangingstekorten dan het reguliere basisonderwijs. Verder valt op dat het (voortgezet) speciaal onderwijs in vergelijking met de andere schooltypen relatief veel openstaande vacatures voor reguliere posities schoolleiding heeft: bij het reguliere basisonderwijs en het speciaal basisonderwijs bestaan de reguliere tekorten voor ongeveer 40% uit openstaande vacatures, bij het (voortgezet) speciaal onderwijs is dat ongeveer 60%.

Tabel 36: Reguliere tekorten aan schoolleiding – schooltype

schooltype	scholen	fte				% van werkgelegenheid		
		werkgel.	Open	verb.	Totaal	open	verb.	Totaal
basisonderwijs	3.068	3.529	138	179	317	3,9%	5,1%	9,0%
speciaal basisonderwijs	150	202	9	14	23	4,4%	6,9%	11,4%
(voortgezet) speciaal onderwijs	135	368	16	10	26	4,2%	2,7%	6,9%
totaal	3.353	4.098	162	203	365	4,0%	5,0%	8,9%

Tabel 37: Vervangingstekorten aan schoolleiding – schooltype

schooltype	scholen	fte				% van werkgelegenheid		
		werkgel.	Open	verb.	Totaal	open	verb.	Totaal
basisonderwijs	3.068	3.529	75	104	179	2,1%	2,9%	5,1%
speciaal basisonderwijs	150	202	4	6	9	1,8%	2,9%	4,6%
(voortgezet) speciaal onderwijs	135	368	6	6	11	1,6%	1,5%	3,1%
totaal	3.353	4.098	85	115	200	2,1%	2,8%	4,9%

Tabel 38: Totale tekorten aan schoolleiding – schooltype

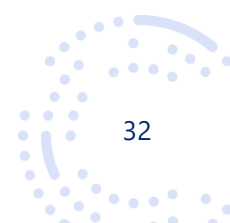
schooltype	scholen	fte				% van werkgelegenheid		
		werkgel.	Open	verb.	Totaal	open	verb.	Totaal
basisonderwijs	3.068	3.529	213	283	496	6,0%	8,0%	14,1%
speciaal basisonderwijs	150	202	13	20	32	6,2%	9,8%	16,0%
(voortgezet) speciaal onderwijs	135	368	21	16	37	5,8%	4,2%	10,0%
Totaal	3.353	4.098	247	318	565	6,0%	7,8%	13,8%

3.3.6 Tekorten naar schoolweging

Als we kijken naar de tekorten aan schoolleiding uitgesplitst naar schoolweging (Tabel 39 tot en met Tabel 41), dan zien we voornamelijk dat de relatie tussen schoolweging en het totale tekort aan schoolleiding minder duidelijk is dan bij het tekort aan leraren (zie sectie 3.2.6): categorie "hoog" heeft de hoogste totale tekorten, maar de categorie "gemiddeld" de laagste. De hoge reguliere tekorten bij de categorie "hoog" worden met name veroorzaakt door relatief hoge verborgen tekorten. Bij de vervangingstekorten laat de categorie "hoog" ook de hoogste tekorten zien.

Tabel 39: Reguliere tekorten aan schoolleiding – schoolweging

categorie	scholen	fte				% van werkgelegenheid		
		werkgel.	Open	verb.	Totaal	open	verb.	Totaal
zeer laag (<23)	104	152	6	7	13	3,9%	4,3%	8,3%
laag (23-27)	524	657	27	44	71	4,1%	6,7%	10,7%
gemiddeld (27-33)	2.012	2.213	77	96	173	3,5%	4,3%	7,8%
hoog (33-37)	340	412	22	30	53	5,4%	7,3%	12,8%
zeer hoog (>37)	73	82	5	3	7	5,8%	3,2%	8,9%
totaal	3.053	3.515	137	179	316	3,9%	5,1%	9,0%

Tabel 40: Vervangingstekorten aan schoolleiding - schoolweging

categorie	scholen	werkgel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
zeer laag (<23)	104	152	5	7	11	3,1%	4,3%	7,4%
laag (23-27)	524	657	9	24	33	1,3%	3,7%	5,0%
gemiddeld (27-33)	2.012	2.213	40	49	89	1,8%	2,2%	4,0%
hoog (33-37)	340	412	18	23	42	4,4%	5,7%	10,1%
zeer hoog (>37)	73	82	3	1	4	4,0%	1,2%	5,3%
totaal	3.053	3.515	75	104	179	2,1%	3,0%	5,1%

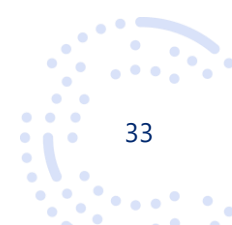
Tabel 41: Totale tekorten aan schoolleiding - schoolweging

categorie	scholen	werkgel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
zeer laag (<23)	104	152	11	13	24	7,0%	8,7%	15,7%
laag (23-27)	524	657	35	68	103	5,4%	10,3%	15,7%
gemiddeld (27-33)	2.012	2.213	118	145	262	5,3%	6,5%	11,9%
hoog (33-37)	340	412	41	54	94	9,9%	13,0%	22,9%
zeer hoog (>37)	73	82	8	4	12	9,8%	4,4%	14,2%
totaal	3.053	3.515	212	283	495	6,0%	8,1%	14,1%

3.3.7 Tekorten aan schoolleiding over de tijd

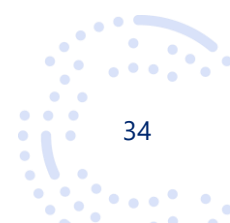
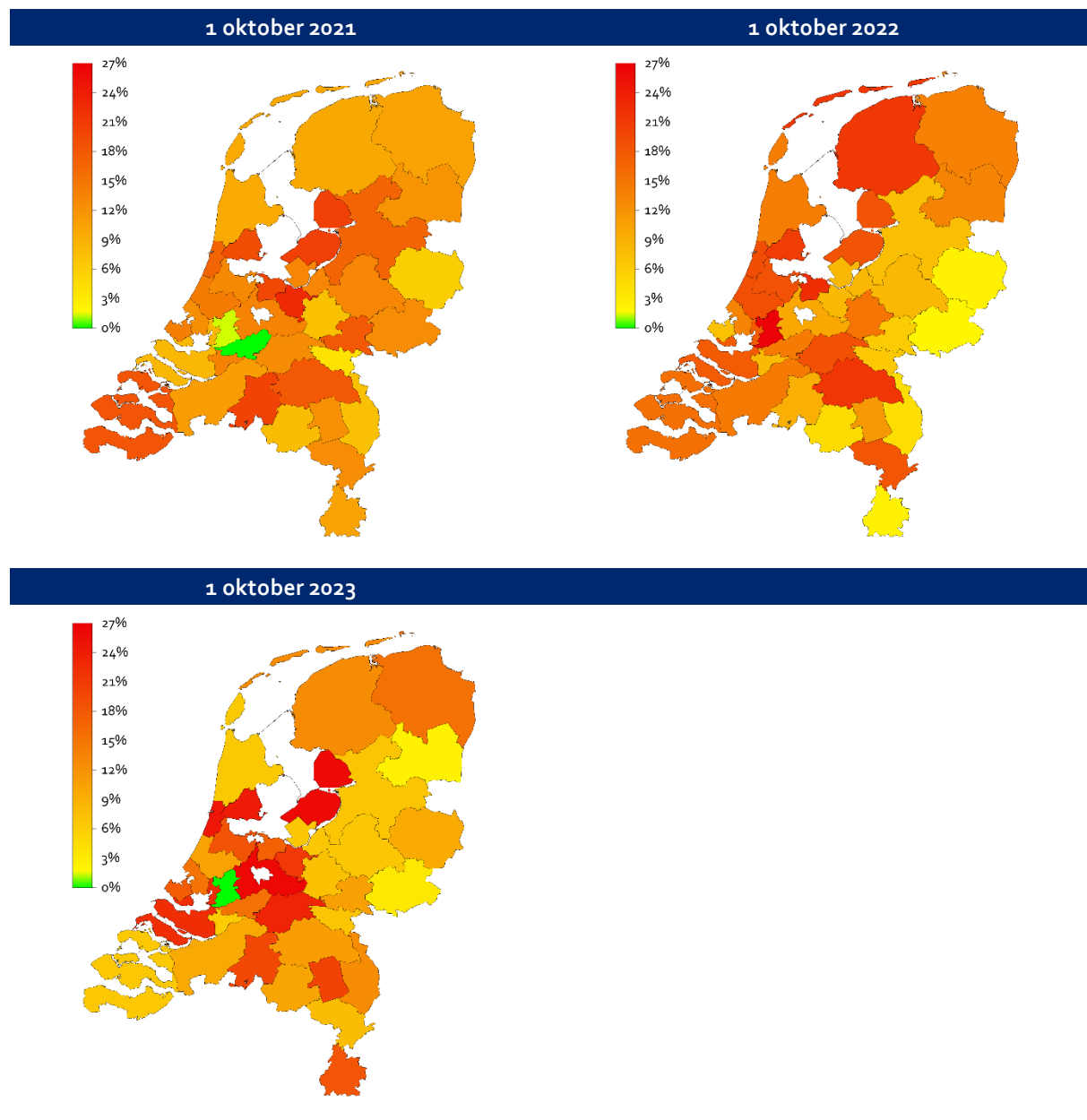
Tot besluit van dit hoofdstuk maken we een vergelijking van de tekorten aan schoolleiding op peildatum 1 oktober 2021, 1 oktober 2022 en 1 oktober 2023.²⁷ In Figuur 10 zijn de tekorten aan schoolleiding weergegeven voor peildatums 1 oktober 2021, 1 oktober 2022 en 1 oktober 2023. We zien dat de tekorten bij sommige regio's op beide peilmomenten nagenoeg gelijk zijn. Voorbeelden zijn Groningen, Noord-Holland Noord en Flevoland. Aan de andere kant van het spectrum zitten regio's met grote verschillen tussen de peildata, zoals Midden-Holland en Gorinchem. Over het algemeen lijkt het dat de regionale verschillen in 2023 ongeveer even groot zijn als in 2022. Het is wederom van belang bij deze bevindingen de kanttekeningen in sectie 3.3.1 in het achterhoofd te houden.

²⁷ (Adriaens, Elshout, Elshout, & de Cock, 2021) en (Adriaens, Elshout, & Elshout, 2022).

Figuur 9: Vergelijking totale tekorten aan schoolleiding in oktober 2021, oktober 2022 en oktober 2023

4 De 5 grote gemeenten

In de 5 grote gemeenten (Almere, Amsterdam, 's-Gravenhage, Rotterdam en Utrecht) is de tekortmeting op een paar punten anders verlopen dat in de rest van Nederland (zie bijlage A.3). De verschillen zitten niet in de gestelde vragen, maar in wie bevraagd zijn (de bevraging geschiedt op vestigingsniveau in plaats van op schoolniveau)²⁸, en of deelname (en de controle door het schoolbestuur) verplicht was. Dit hoofdstuk beschrijft de resultaten van de tekortmeting binnen de G5 in min of meer dezelfde opbouw als hoofdstuk 3.

4.1 Respons

In totaal zijn 818 vestigingen gestart met de vragenlijst. Daarvan zijn er 2 direct na de eerste vraag afgehaakt en nog 4 zijn elders in de vragenlijst gestopt. Daarmee hebben 812 van de 939 vestigingen de uitvraag volledig ingevuld. Bij deze vestigingen is slechts in zeer beperkte mate sprake van problemen met de invoer, zie Tabel 42 voor de uitgevoerde controles. Het totaal in de tabel is ontdebeld voor vestigingen die meer dan één probleem vertoonden.

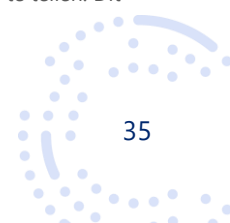
Tabel 42: Controles van de data

probleem	aanwezig	afwezig	aanwezig (%)
aantal leerlingen gelijk aan 0	0	812	0,0%
leerling-leraarratio <1 of >35	2	810	0,2%
leerling-schoolleidingratio <1	2	810	0,2%
totaal, ontdebeld	3	812	0,4%

Dit hoofdstuk is gebaseerd op de 809 vestigingen die de uitvraag volledig invulden en waarbij geen problemen zijn geconstateerd. Voor deze vestigingen voerden schoolbesturen in 782 gevallen (97%) de controle uit. Die controle was niet vrijblijvend (zie ook bijlage A.3.3), maar vestigingen waarbij de controle niet is uitgevoerd zijn toch meegenomen in dit hoofdstuk.

De respons, uitgesplitst naar gemeente en gemeten in aantallen vestigingen en in aantallen leerlingen op de vestigingen, is weergegeven in Tabel 43 en Tabel 44. Omdat niet duidelijk is van welke ILOCS/ULOCS respons verwacht kan worden (zie ook voetnoot 36 op pagina 59), presenteren we de respons zowel inclusief als exclusief alle ILOCs en ULOCs. De tabel inclusief (Tabel 43) geeft waarschijnlijk een onderschatting van de respons in termen van vestigingen. De tabel exclusief (Tabel 44) geeft waarschijnlijk een overschatting van de respons in termen van aantallen vestigingen. ILOCs en ULOCs hebben formeel geen leerlingen, daarom is de respons in termen van aantallen leerlingen gelijk in beide tabellen. Uitzondering hierop vormen Amsterdam en Rotterdam waar op respectievelijk 1 en 4 ILOCS/ULOCS toch leerlingen geteld zijn in de gegevens van DUO.

²⁸ Merk op dat dit in toenemende mate problematisch lijkt voor scholen. Diverse scholen hebben daarom net als in de voorgaande meting zelfstandig besloten toch op schoolniveau in te vullen, of specifieke vestigingen bij elkaar op te tellen. Dit maakt de verwerking en analyse van de data en de interpretatie van de resultaten niet eenvoudiger.

Tabel 43: Respons inclusief ILOCs en ULOCs - gemeente

gemeente	vestigingen			leerlingen		
	populatie	deelgenomen	respons	populatie	deelgenomen	respons
Almere	84	81	96%	21.586	21.196	98%
Amsterdam	268	244	91%	65.484	63.345	97%
's-Gravenhage	165	162	98%	49.071	48.007	98%
Rotterdam	239	207	87%	55.973	51.569	92%
Utrecht	124	115	93%	32.232	30.312	94%
totaal	880	809	92%	224.346	214.429	96%

Tabel 44: Respons exclusief ILOCs en ULOCs - gemeente

gemeente	vestigingen			leerlingen		
	populatie	deelgenomen	respons	populatie	deelgenomen	respons
Almere	82	79	96%	21.586	21.196	98%
Amsterdam	247	231	94%	65.125	62.986	97%
's-Gravenhage	158	155	98%	49.071	48.007	98%
Rotterdam	210	184	88%	54.311	49.907	92%
Utrecht	116	108	93%	32.232	30.312	94%
totaal	813	757	93%	222.325	212.408	96%

We zien dat de respons zeer hoog te noemen is. De respons gemeten in aantallen leerlingen is daarbij hoger dan de respons gemeten in vestigingen. Dat betekent dat over het algemeen de respons bij grotere vestigingen iets beter is dan bij kleinere vestigingen. Verder zien we dat Almere, Amsterdam en 's-Gravenhage in termen van leerlingen een hogere respons hebben dan de andere twee gemeenten.

We hebben de respons ook in beeld gebracht naar schooltype, zie Tabel 45 en Tabel 46, respectievelijk inclusief en exclusief de ILOCs en ULOCs. We zien dat in het speciaal basisonderwijs bijna alle scholen hebben gerepsondeerd, maar dat de respons bij het (voortgezet) speciaal onderwijs wat achterblijft. In Tabel 47 zien we de respons naar schoolweging. Daaruit blijkt dat bij vestigingen met een hoge tot zeer hoge schoolweging de respons enigszins achterblijft bij de andere categorieën van schoolweging.

Tabel 45: Respons inclusief ILOCs en ULOCs – schooltype

schooltype	vestigingen			leerlingen		
	populatie	deelgenomen	respons	populatie	deelgenomen	respons
basisonderwijs	739	690	93%	205.823	197.926	96%
speciaal basisonderwijs	39	38	97%	4.879	4.774	98%
(voortgezet) speciaal onderwijs	102	81	79%	13.644	11.729	86%
totaal	880	809	92%	224.346	214.429	96%

Tabel 46: Respons exclusief ILOCs en ULOCs – schooltype

schooltype	vestigingen			leerlingen		
	populatie	deelgenomen	respons	populatie	deelgenomen	respons
basisonderwijs	672	638	95%	203.802	195.905	96%
speciaal basisonderwijs	39	38	97%	4.879	4.774	98%
(voortgezet) speciaal onderwijs	102	81	79%	13.644	11.729	86%
totaal	813	757	93%	222.325	212.408	96%

Tabel 47: Respons naar categorie van schoolweging (alleen regulier basisonderwijs met bekende schoolweging, exclusief ILOCs/ULOCs)

schoolweging	vestigingen			leerlingen		
	populatie	deelgenomen	respons	populatie	deelgenomen	respons
zeer laag (<23)	80	77	96%	26.303	25.499	97%
laag (23-27)	126	123	98%	49.980	49.066	98%
gemiddeld (27-33)	148	145	98%	49.384	48.860	99%
hoog (33-37)	199	184	92%	53.254	49.344	93%
zeer hoog (>37)	100	96	96%	24.833	23.088	93%
totaal	653	625	96%	203.754	195.857	96%

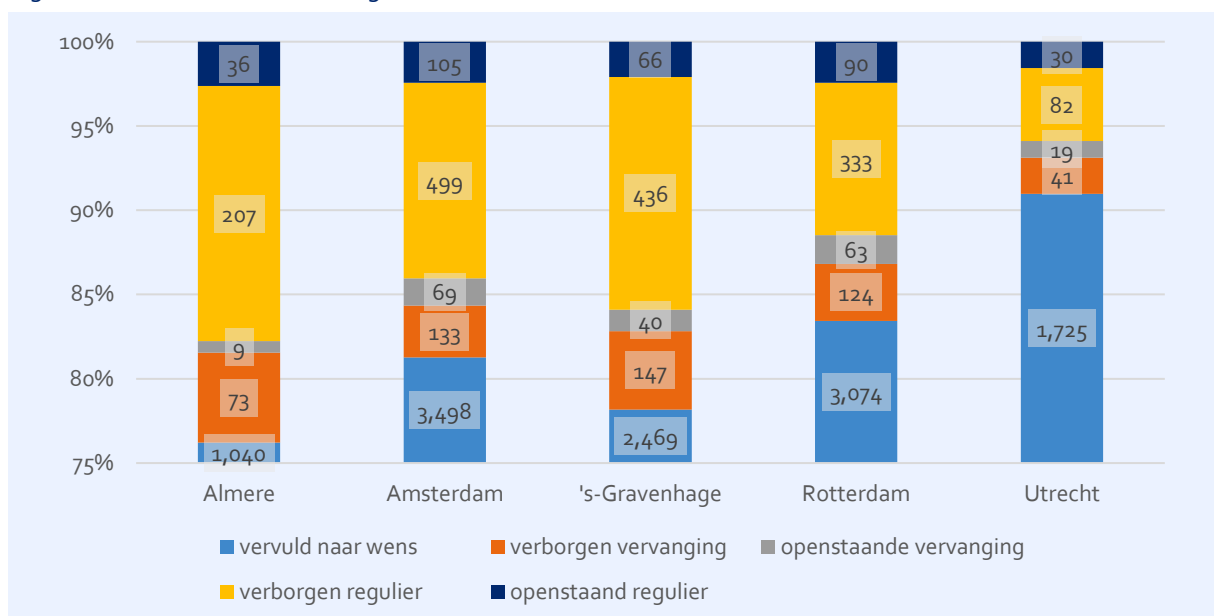
4.2 Tekorten aan leraren

Deze sectie beschrijft de tekorten onder leraren in het reguliere basisonderwijs (met uitzondering van sectie 4.2.6). De opbouw van deze sectie is vergelijkbaar met die van sectie 3.2.

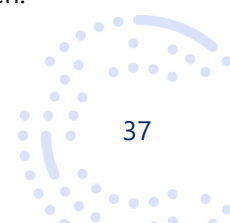
4.2.1 De grote gemeenten vergeleken

Allereerst geven we per gemeente de naar wens vervulde fte's en de subtotaal van de gemeten tekorten weer in Figuur 10. Hierin zijn de tekorten uitgesplitst naar tekorten bij reguliere posities en bij vervanging, en tevens naar openstaande vacatures en verborgen tekorten. De onderdelen zijn weergegeven relatief ten opzichte van de totale werkgelegenheid (=werkzaam personeel + tekorten). Merk op dat de figuur bij 75% begint, om op die manier in te kunnen zoomen op de tekorten. De labels bij iedere staaf geven de omvang van de betreffende categorie in fte aan.

Figuur 10: Tekorten aan leraren – gemeente

Het valt op dat Almere relatief de grootste tekorten en Utrecht relatief de kleinste tekorten kent binnen de G5. De omvang van het tekort verschilt verder meer over de gemeenten dan in voorgaande metingen. De verborgen reguliere tekorten vormen het grootste deel van de totale tekorten.

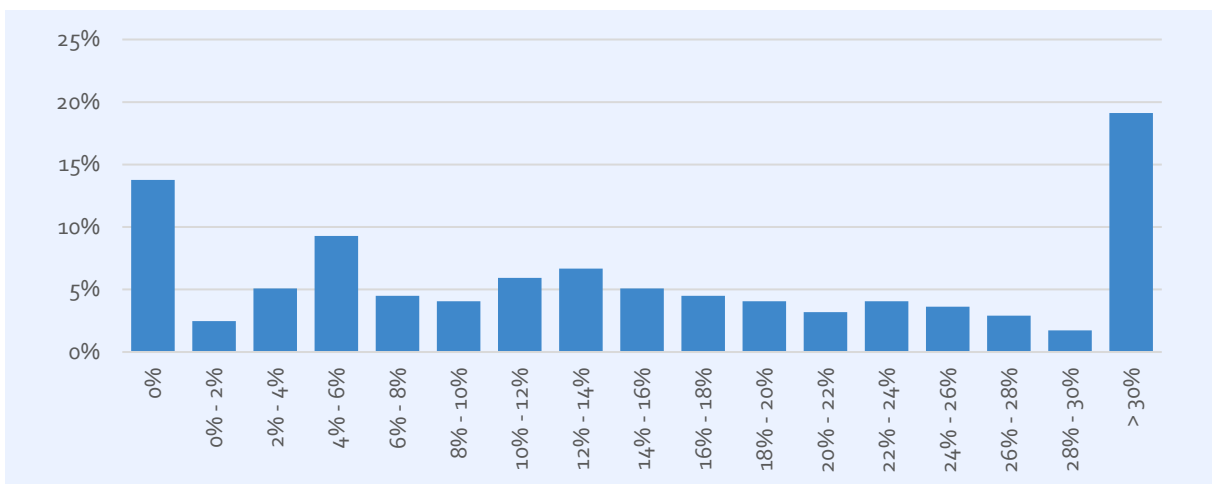

4.2.2 De mate waarin scholen met een verschillend tekort te maken hebben

In een histogram kan worden bekeken welk deel van de vestigingen in een bepaalde tekortcategorie valt. We hebben in Figuur 11 de verdeling van het totale tekort (openstaande en verborgen tekorten, regulier en vervanging) opgenomen. We zien bijvoorbeeld dat 14% van de vestigingen aangeven geen tekort te hebben. Ter vergelijking, buiten de G5 rapporteert 49% van de scholen geen tekort te hebben (zie sectie 3.2.1). Verder rapporteert 19% van de vestigingen een tekort van meer dan 30% (versus 4% buiten de G5).

Figuur 11: Verdeling van vestigingen over categorieën van tekorten aan leraren

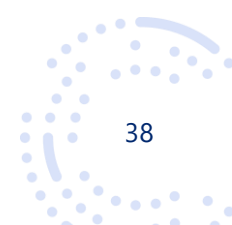
4.2.3 De manier waarop tekorten worden ingevuld

In Tabel 48 tot en met Tabel 52 zijn de open tekorten en (de invulling van) de verborgen tekorten in fte per gemeente weergegeven (zie ook bijlage A.2 voor een toelichting op de categorieën). Daarbij zijn ook extra kolommen opgenomen waarin het tekort wordt gerelateerd aan het totaal aantal fte verborgen tekorten, het totale tekort in fte en de werkgelegenheid (bij de gemeten vestigingen) in fte.

We zien bijvoorbeeld in Tabel 48 dat 83% van de verborgen tekorten in Almere intern is ingevuld en dat het totale tekort ongeveer 24% van de totale werkgelegenheid in Almere bedraagt. Utrecht wijkt op dit punt wat af van de andere gemeenten met 59% intern ingevulde verborgen tekorten. Daarnaast hebben Almere en 's-Gravenhage een vergelijkbare verdeling van openstaande en verborgen tekorten (ongeveer 15% openstaand), en wijken Amsterdam, Rotterdam en Utrecht daarvan af, met respectievelijk 22%, 25% en 28% openstaande vacatures.

Als we naar details van de invulling van verborgen tekorten kijken, zien we dat deze met name worden ingevuld met onbevoegden. De tweede belangrijkste categorie om verborgen tekorten op te lossen wordt gevormd door de zijinstroom. Utrecht (Tabel 52) wijkt af van de andere gemeenten omdat daar de invulling voornamelijk gebeurt met zijinstroom, zzp'ers en onbevoegden.

Tot slot zien we bijvoorbeeld dat het vervangingstekort in Amsterdam ongeveer $202 / 4.304 = 4,7\%$ bedraagt. Merk op dat de tekorten in dit onderzoek uitgedrukt worden ten opzichte van de totale werkgelegenheid. Stel dat de benodigde vervanging ten gevolge van langdurig (ziekte)verzuim in

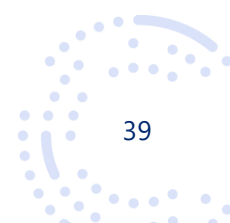
Amsterdam 6% bedraagt, dan kan voor ongeveer 80% van die vervanging in Amsterdam geen gewenste oplossing worden gevonden.

Tabel 48: Tekorten aan leraren – invulling regulier basisonderwijs Almere

	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgeel.
aantal vestigingen	70					
werkzaam	1.040					
werkgelegenheid	1.364					
Totaal	242	82	325		100%	23,8%
- openstaand	36	9	45		14%	3,3%
- verborgen	207	73	280	100%	86%	20,5%
verborgen, intern ingevuld	176	55	231	83%	71%	16,9%
- zijinstroom	40	7	47	17%	14%	3,4%
- bevoegd ambulant	18	6	24	9%	7%	1,7%
- onbevoegd	112	33	145	52%	45%	10,6%
- groep opgesplitst	7	9	15	6%	5%	1,1%
verborgen, extern ingevuld	31	18	49	17%	15%	3,6%
- uitzendkracht, bevoegd	11	9	20	7%	6%	1,5%
- uitzendkracht, onbevoegd	5	1	5	2%	2%	0,4%
- zzp'er	13	8	21	8%	6%	1,5%
- anders	4	1	5	3%	2%	0,4%

Tabel 49: Tekorten aan leraren – invulling regulier basisonderwijs Amsterdam

	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgeel.
aantal vestigingen	206					
werkzaam	3.498					
werkgelegenheid	4.304					
Totaal	605	202	806		100%	18,7%
- openstaand	105	69	175		22%	4,1%
- verborgen	499	133	632	100%	78%	14,7%
verborgen, intern ingevuld	381	79	460	73%	57%	10,7%
- zijinstroom	134	29	164	26%	20%	3,8%
- bevoegd ambulant	23	3	26	4%	3%	0,6%
- onbevoegd	214	40	254	40%	32%	5,9%
- groep opgesplitst	10	7	17	3%	2%	0,4%
verborgen, extern ingevuld	119	53	172	27%	21%	4,0%
- uitzendkracht, bevoegd	32	14	46	7%	6%	1,1%
- uitzendkracht, onbevoegd	35	15	50	8%	6%	1,2%
- zzp'er	42	21	63	10%	8%	1,5%
- anders	10	3	13	2%	2%	0,3%

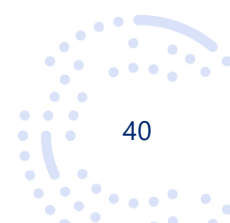

Tabel 50: Tekorten aan leraren – invulling regulier basisonderwijs 's-Gravenhage

aantal vestigingen	139					
werkzaam	2.469					
werkgelegenheid	3.158					
	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgeel.
Totaal	502	187	689		100%	21,8%
- openstaand	66	40	106		15%	3,4%
- verborgen	436	147	583	100%	85%	18,5%
verborgen, intern ingevuld	355	102	457	78%	66%	14,5%
- zijinstroom	97	27	124	21%	18%	3,9%
- bevoegd ambulant	25	8	33	6%	5%	1,0%
- onbevoegd	225	66	291	50%	42%	9,2%
- groep opgesplitst	8	2	10	2%	1%	0,3%
verborgen, extern ingevuld	81	45	126	22%	18%	4,0%
- uitzendkracht, bevoegd	28	10	38	6%	5%	1,2%
- uitzendkracht, onbevoegd	26	14	40	7%	6%	1,3%
- zzp'er	26	19	45	8%	7%	1,4%
- anders	1	2	3	1%	0%	0,1%

Tabel 51: Tekorten aan leraren – invulling regulier basisonderwijs Rotterdam

aantal vestigingen	172					
werkzaam	3.074					
werkgelegenheid	3.684					
	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgeel.
Totaal	423	188	610		100%	16,6%
- openstaand	90	63	153		25%	4,2%
- verborgen	333	124	457	100%	75%	12,4%
verborgen, intern ingevuld	295	104	399	87%	65%	10,8%
- zijinstroom	79	25	104	23%	17%	2,8%
- bevoegd ambulant	19	9	28	6%	5%	0,8%
- onbevoegd	172	59	231	50%	38%	6,3%
- groep opgesplitst	25	11	36	8%	6%	1,0%
verborgen, extern ingevuld	38	20	58	13%	9%	1,6%
- uitzendkracht, bevoegd	8	6	14	3%	2%	0,4%
- uitzendkracht, onbevoegd	20	9	29	6%	5%	0,8%
- zzp'er	7	3	11	2%	2%	0,3%
- anders	2	3	5	1%	1%	0,1%

Tabel 52: Tekorten aan leraren - invulling regulier basisonderwijs Utrecht

	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgeel.
aantal vestigingen	103					
werkzaam	1.725					
werkgelegenheid	1.896					
totaal	112	59	171		100%	9,0%
- openstaand	30	19	48		28%	2,5%
- verborgen	82	41	123	100%	72%	6,5%
verborgen, intern ingevuld	48	25	73	59%	43%	3,8%
- zijinstroom	23	11	34	28%	20%	1,8%
- bevoegd ambulant	6	5	11	9%	6%	0,6%
- onbevoegd	17	5	22	18%	13%	1,2%
- groep opgesplitst	3	3	6	5%	3%	0,3%
verborgen, extern ingevuld	34	16	50	41%	29%	2,6%
- uitzendkracht, bevoegd	8	6	14	12%	8%	0,8%
- uitzendkracht, onbevoegd	1	0	1	1%	1%	0,1%
- zzp'er	22	8	30	24%	17%	1,6%
- anders	3	2	5	4%	3%	0,3%

4.2.4 Tekorten aan regulier personeel versus tekorten vervanging

In deze sectie bekijken we het onderscheid van reguliere tekorten versus tekorten bij vervanging in meer detail. De verdeling van vestigingen over de verschillende categorieën is opgenomen in Tabel 53. We zien in die tabel dat relatief veel vestigingen met een tekort in categorie 2 (alleen reguliere tekorten) vallen. Het is uiteraard mogelijk dat een vestiging geen vervangingstekorten heeft. Categorie 4 is opvallend, maar op basis van de beschikbare gegevens kunnen we die niet buiten beschouwing laten in de analyses (zie ook de toelichting in sectie 3.2.3).

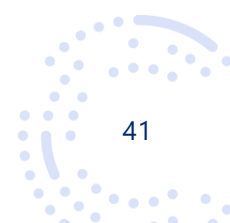
Tabel 53: Aantal vestigingen per categorie regulier versus vervanging

categorie	beschrijving	vestigingen	aandeel
1	geen tekort	95	14%
2	alleen reguliere tekorten	246	36%
3	alleen vervangingstekorten	26	4%
4	reguliere tekorten gelijk aan vervangingstekorten (>0)	72	10%
5	reguliere tekorten ongelijk aan vervangingstekorten (beide >0)	251	36%

4.2.5 Tekorten naar stadsdeel

In deze sectie tonen we in Tabel 54 tot en met Tabel 58 een andere doorsnede van de data, namelijk naar stadsdeel per gemeente.²⁹ Het stadsdeel van een vestiging is bepaald met behulp van een koppe-

²⁹ Stadsdelen zijn samenvoegingen van wijken. In Utrecht zijn stadsdelen gelijk aan wijken.

ling van het vestigingsadres (postcode + huisnummer) met de gemeente-wijk-buurtdata van het CBS.³⁰ Opvallend is met name dat tekorten erg kunnen verschillen per stadsdeel. Zo is de problematiek in Almere Poort ongeveer vier keer zo groot als in Almere Hout. In Amsterdam springen stadsdelen Nieuw-West en Zuidoost er in negatieve zin uit. In 's-Gravenhage is dat het Laak en in Rotterdam betreft dit Rozenburg. In Utrecht zijn de tekorten aanzienlijk lager, maar doen zich toch ook grote verschillen voor tussen de verschillende stadsdelen. Zo heeft stadsdeel Overvecht een bijna zes keer zo hoog tekort als stadsdeel Oost.

Tabel 54: Tekorten aan leraren - stadsdelen Almere

stadsdeel	vestigingen	fte				totaal	% van werkgelegenheid		
		werkgel.	open	verb.	open		verb.	totaal	
Buiten	17	317	12	54	66	3,9%	16,9%	20,8%	
Haven	7	110	4	30	34	3,6%	27,6%	31,2%	
Hout	5	64	2	4	6	2,5%	6,8%	9,3%	
Pampus	0	0	0	0	0	-	-	-	
Poort	7	189	7	67	73	3,6%	35,2%	38,8%	
Stad Centrum	0	0	0	0	0	-	-	-	
Stad Oost	18	284	12	47	58	4,0%	16,5%	20,5%	
Stad West	16	400	9	78	87	2,1%	19,5%	21,6%	

Tabel 55: Tekorten aan leraren - stadsdelen Amsterdam

stadsdeel	vestigingen	fte				totaal	% van werkgelegenheid		
		werkgel.	open	verb.	open		verb.	totaal	
Centrum	14	278	3	23	26	1,1%	8,2%	9,2%	
Nieuw-West	39	958	53	230	283	5,5%	24,0%	29,5%	
Noord	31	590	23	81	105	4,0%	13,8%	17,7%	
Oost	32	660	25	77	101	3,8%	11,6%	15,4%	
Weesp	8	175	9	24	33	5,2%	13,6%	18,9%	
West	28	567	17	59	77	3,1%	10,5%	13,5%	
Westpoort	0	0	0	0	0	-	-	-	
Zuid	35	718	17	78	95	2,4%	10,8%	13,2%	
Zuidoost	19	358	27	60	87	7,6%	16,9%	24,4%	

Tabel 56: Tekorten aan leraren - stadsdelen 's-Gravenhage

stadsdeel	vestigingen	fte				totaal	% van werkgelegenheid		
		werkgel.	open	verb.	open		verb.	totaal	
Centrum	30	783	14	184	199	1,8%	23,5%	25,4%	
Escamp	29	804	47	160	207	5,8%	19,9%	25,7%	
Haagse Hout	16	255	7	34	41	2,7%	13,5%	16,2%	
Laak	11	232	15	60	75	6,4%	25,8%	32,2%	
Leidschenveen-Ypenburg	12	308	5	49	54	1,7%	15,8%	17,6%	
Loosduinen	10	213	5	26	31	2,2%	12,4%	14,6%	
Scheveningen	15	290	6	31	37	2,2%	10,6%	12,8%	
Segbroek	16	273	7	38	46	2,7%	14,0%	16,7%	

³⁰ Hiervoor zijn voor 15 vestigingen postcode en huisnummer gecorrigeerd met behulp van eerdere metingen, de website van de vestiging of Google Maps, omdat de voor deze vestigingen door DUO geleverde gegevens niet bekend waren bij het CBS.

Tabel 57: Tekorten aan leraren - stadsdelen Rotterdam

stadsdeel	vestigingen	werkgel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
Centrum	6	146	6	16	21	3,9%	10,6%	14,5%
Charlois	18	368	14	61	76	3,8%	16,7%	20,5%
Delfshaven	20	449	13	39	52	2,8%	8,7%	11,5%
Feijenoord	24	564	33	106	138	5,8%	18,7%	24,5%
Haven	0	0	0	0	0	-	-	-
Hillegersberg-Schiebroek	15	329	5	20	25	1,5%	6,1%	7,6%
Hoek van Holland	3	47	4	8	12	7,8%	18,0%	25,7%
Hoogvliet	9	189	3	18	21	1,7%	9,6%	11,3%
IJsselmonde	17	468	30	39	69	6,4%	8,4%	14,7%
Kralingen-Crooswijk	13	271	10	46	56	3,7%	17,0%	20,7%
Noord	13	193	10	26	36	5,3%	13,4%	18,8%
Overschie	7	140	6	27	33	4,4%	19,3%	23,7%
Pernis	2	27	0	1	1	0,0%	3,7%	3,7%
Prins Alexander	22	440	15	35	51	3,5%	8,0%	11,5%
Rozenburg	3	54	5	14	19	9,3%	26,9%	36,2%

Tabel 58: Tekorten aan leraren - stadsdelen Utrecht

stadsdeel	vestigingen	werkgel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
Binnenstad	5	49	0	3	3	0,2%	6,1%	6,3%
Leidsche Rijn	14	292	7	23	30	2,3%	7,9%	10,2%
Noordoost	11	235	6	9	15	2,5%	3,8%	6,2%
Noordwest	11	186	8	17	25	4,2%	9,0%	13,2%
Oost	7	118	2	1	4	1,9%	1,0%	3,0%
Overvecht	9	187	8	25	33	4,3%	13,1%	17,4%
Vleuten-De Meern	16	307	8	18	26	2,5%	5,8%	8,3%
West	9	131	3	3	6	2,2%	2,3%	4,5%
Zuid	8	125	0	11	11	0,3%	8,6%	8,9%
Zuidwest	13	265	7	14	21	2,5%	5,3%	7,8%

4.2.6 Tekorten naar schooltype

Deze sectie bespreekt in het kort de tekorten bij de verschillende schooltypen. De gegevens zijn opgenomen in Tabel 59 tot en met Tabel 61. We zien dat de reguliere tekorten bij alle schooltypen groter zijn dan de vervangingstekorten. Het speciaal basisonderwijs heeft de grootste totale tekorten. Dit beeld zien we ook bij de totale tekorten buiten de G5 (zie sectie 3.2.5).

Tabel 59: Reguliere tekorten aan leraren - schooltype

schooltype	vestigingen	werkgel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basonderwijs	690	14.406	327	1.557	1.883	2,3%	10,8%	13,1%
speciaal basisonderwijs	38	607	24	62	86	4,0%	10,2%	14,1%
(voortgezet) speciaal onderwijs	81	2.170	60	201	261	2,8%	9,3%	12,0%
totaal	809	17.183	411	1.820	2.230	2,4%	10,6%	13,0%

Tabel 60: Vervangingstekorten aan leraren - schooltype

schooltype	vestigingen	fte				% van werkgelegenheid		
		werkgel.	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	690	14.406	201	517	718	1,4%	3,6%	5,0%
speciaal basisonderwijs	38	607	12	29	41	2,0%	4,7%	6,7%
(voortgezet) speciaal onderwijs	81	2.170	34	65	99	1,6%	3,0%	4,5%
totaal	809	17.183	247	611	857	1,4%	3,6%	5,0%

Tabel 61: Totale tekorten aan leraren - schooltype

schooltype	vestigingen	fte				% van werkgelegenheid		
		werkgel.	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	690	14.406	528	2.074	2.601	3,7%	14,4%	18,1%
speciaal basisonderwijs	38	607	36	90	126	6,0%	14,9%	20,8%
(voortgezet) speciaal onderwijs	81	2.170	94	266	360	4,3%	12,3%	16,6%
totaal	809	17.183	657	2.430	3.087	3,8%	14,1%	18,0%

4.2.7 Tekorten naar schoolweging

In Tabel 62 tot en met Tabel 64 tonen we de tekorten in het reguliere basisonderwijs naar schoolweging.³¹ Merk op dat de schoolweging niet bekend was voor 65 vestigingen in het reguliere basisonderwijs. Het gaat hier om 13 reguliere vestigingen en alle ILOCs en ULOCs (beide 26). Voor die laatste twee typen kan geen schoolweging worden berekend.

We zien in de tabellen dat zowel de reguliere als vervangingstekorten min of meer toenemen naarmate de schoolweging hoger is. De toename in de tekorten (bij toenemende schoolweging) speelt zowel bij openstaande als bij verborgen tekorten.

Tabel 62: Reguliere tekorten aan leraren - schoolweging

categorie	vestigingen	fte				% van werkgelegenheid		
		werkgel.	open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
zeer laag (<23)	77	1.489	25	70	95	1,7%	4,7%	6,4%
laag (23-27)	123	2.690	25	178	204	0,9%	6,6%	7,6%
gemiddeld (27-33)	145	3.104	61	367	428	2,0%	11,8%	13,8%
hoog (33-37)	184	3.864	126	601	727	3,3%	15,6%	18,8%
zeer hoog (>37)	96	1.947	67	252	319	3,5%	13,0%	16,4%
totaal	625	13.094	304	1.469	1.774	2,3%	11,2%	13,5%

³¹ Zie voetnoot 3 op pagina 7 voor een toelichting op de schoolweging.

Tabel 63: Vervangingstekorten aan leraren - schoolweging

categorie	vestigingen	werkjel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
zeer laag (<23)	77	1.489	11	26	38	0,8%	1,8%	2,5%
laag (23-27)	123	2.690	19	58	77	0,7%	2,2%	2,9%
gemiddeld (27-33)	145	3.104	51	126	177	1,6%	4,1%	5,7%
hoog (33-37)	184	3.864	62	159	222	1,6%	4,1%	5,7%
zeer hoog (>37)	96	1.947	34	97	131	1,8%	5,0%	6,8%
totaal	625	13.094	177	467	645	1,4%	3,6%	4,9%

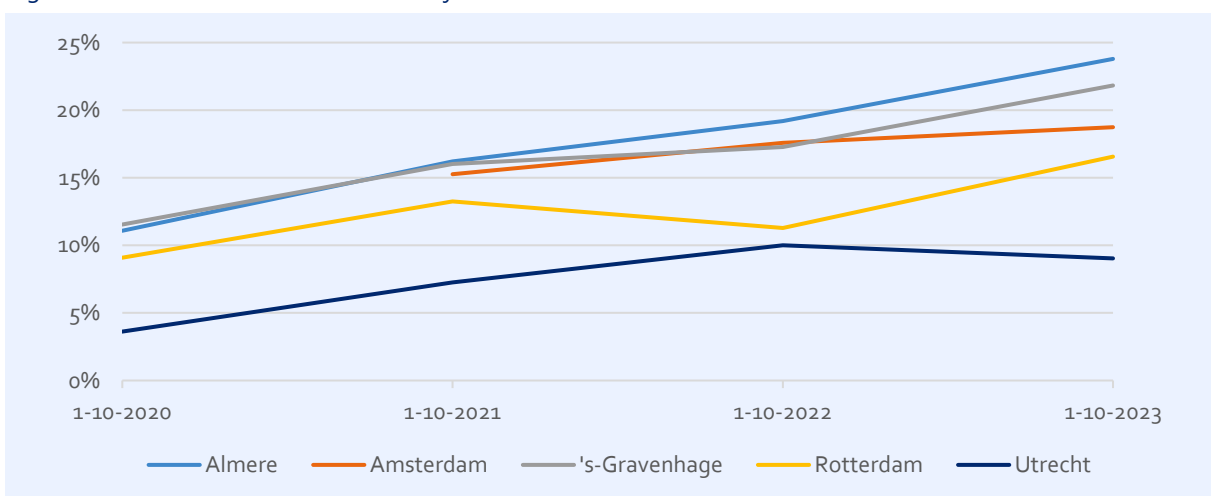
Tabel 64: Totale tekorten aan leraren - schoolweging

categorie	vestigingen	werkjel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
zeer laag (<23)	77	1.489	37	96	133	2,5%	6,5%	8,9%
laag (23-27)	123	2.690	44	237	281	1,6%	8,8%	10,4%
gemiddeld (27-33)	145	3.104	112	494	605	3,6%	15,9%	19,5%
hoog (33-37)	184	3.864	188	761	948	4,9%	19,7%	24,5%
zeer hoog (>37)	96	1.947	101	349	451	5,2%	17,9%	23,2%
totaal	625	13.094	482	1.937	2.418	3,7%	14,8%	18,5%

4.2.8 Tekorten aan leraren over de tijd

In de G5 zijn inmiddels 4 metingen verricht voor peildatum 1 oktober.³² De lerarentekorten per gemeente en over de tijd zijn opgenomen in Figuur 12.³³ We zien dat de tekorten sinds de voorgaande meting (peildatum 1 oktober 2022) in alle gemeenten behalve Utrecht zijn gestegen. Rotterdam laat zelfs een forse stijging zien tussen 1 oktober 2022 en 1 oktober 2023. Utrecht heeft net zoals op peildatums 1 oktober 2020 en 1 oktober 2021 weer veel lagere tekorten dan de andere gemeenten. De onderliggende cijfers zijn te vinden in bijlage B.

Figuur 12: Tekorten aan leraren over de tijd

³² Amsterdam heeft ook vóór 1 februari 2021 gegevens over de lerarentekorten verzameld. Dat is echter via een andere methode verlopen. Die gegevens zijn daardoor niet te vergelijken met de andere gemeenten of met de onderhavige tekortmeting.

³³ De februari metingen in 2020 en 2021 zijn niet in deze figuur opgenomen omdat die vanwege mogelijke seizoenseffecten lastiger vergelijkbaar zijn met de oktobermetingen. De gegevens zijn wel opgenomen in Tabel 81 tot en met Tabel 83 in bijlage B.

4.2.9 Samenhang van de tekorten met achtergrondvariabelen

Voor de tekortmeting in de G5 hebben we ook een regressieanalyse uitgevoerd. Zie voor een toelichting op de werkwijze en de beschikbare achtergrondvariabelen sectie 3.2.8. De resultaten van de regressieanalyse zijn opgenomen in Tabel 65. Het gehanteerde model verklaart ongeveer 28% van de variantie in de te verklaren variabele (het tekortpercentage).

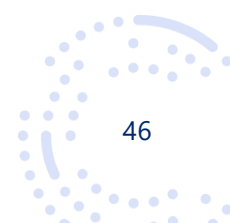
We zien allereerst dat het gemiddelde niveau van tekorten per 1 oktober 2023 significant hoger is dan per 1 februari 2020 (het basisniveau). Een separate statistische toets laat ook zien dat het gemiddelde niveau van tekorten in per 1 oktober 2023 ook significant afwijkt van het gemiddelde niveau per 1 oktober 2022. We zien ook dat alle gemeenten behalve Rotterdam statistisch significant lagere tekorten hebben dan Almere. Verder zien we dat een hogere leerling-leraarratio (meer leerlingen per fte leraar) samenhangt met hogere tekorten en dat een verschil in schoolweging van 2 punten naar verwachting tot ongeveer een 1,4%-punt hoger tekort leidt. We zien ook dat grotere instellingen (een groter aantal leerlingen) en het hebben van een groter aandeel vaste aanstellingen naar verwachting samenhangt met een lager tekort. Als het aandeel vaste aanstellingen 1%-punt stijgt, dan neemt het tekort met ongeveer 0,14%-punt af.³⁴ Het uitstroombestand laat verder een positief verband zien (een hoger uitstroombestand hangt samen met een hoger tekort). Mogelijk is sprake van een hoger tekort juist omdat de uitstroom hoger is.

Tabel 65: Schattingsresultaten

variabele	waarde
peildatum	
1 februari 2020 ⁺	
1 oktober 2020	-2.233**
1 februari 2021	-0.327
1 oktober 2021	1.424
1 oktober 2022	3.104**
1 oktober 2023	4.761**
gemeente	
Almere ⁺	
Amsterdam	-6.830**
's-Gravenhage	-2.030*
Rotterdam	-1.105
Utrecht	-4.560**
schoolweging	0.709**
aantal leerlingen	-0.004**
verzuimpercentage	0.356**
leerling-leraarratio	1.020**
aandeel vast	-0.138**
uitstroombestand	0.077**
constante	-14.868**

+ basiscategorie, * significant op 5%, ** significant op 1% betrouwbaarheid

³⁴ Merk ten overvloede op dat de regressieanalyse geen antwoord geeft wat oorzaak en wat gevolg is.

4.2.10 Invloed Nationaal Programma Onderwijs op de tekorten

De tekortmeting bevat ook vragen over de tekorten naar aanleiding van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Scholen hebben daarbij de vervulde en onvervulde fte's leraren en onderwijsondersteunend personeel die gerelateerd zijn aan deze middelen moeten opgeven. De tekorten aan leraren in het kader van het NPO zijn weergegeven in Tabel 66.

Tabel 66: Tekorten aan leraren NPO

gemeente	fte		werkgelegenheid	tekort (%)
	vervuld	open		
Almere	69	15	84	17,5%
Amsterdam	132	12	143	8,0%
's-Gravenhage	80	11	91	11,7%
Rotterdam	95	31	126	24,4%
Utrecht	94	7	101	6,5%
totaal	471	74	545	13,6%

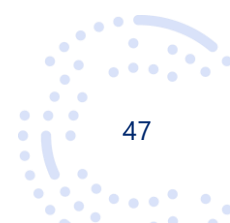
We zien in Tabel 66 dat gemiddeld ongeveer 14% van de werkgelegenheid voor leraren naar aanleiding van het NPO niet kan worden ingevuld. Dat is veel meer dan de 2,0% buiten de G5 (zie sectie 3.2.9). De verschillen tussen gemeenten zijn daarnaast aanzienlijk: in Rotterdam kan bijvoorbeeld bijna een kwart van de werkgelegenheid voor leraren naar aanleiding van het NPO niet worden ingevuld terwijl dit in Utrecht 6,5% bedraagt.

Als we de tekorten naar aanleiding van het NPO optellen bij de tekorten aan leraren bij reguliere posities en voor vervanging (zie sectie 4.2.3), dan ontstaat Tabel 67. Ondanks dat het NPO in absolute zin voor werkgelegenheid en tekorten zorgt, zijn deze ten opzichte van de al aanwezige tekorten en werkgelegenheid relatief beperkt, en hebben daarom een beperkte invloed op het totale tekortpercentage.

Tabel 67: Tekorten aan leraren exclusief en inclusief tekorten NPO

gemeente	fte regulier + vervanging				fte NPO			fte totaal			
	vervuld	open	verb.	werkgel.	vervuld	open	werkgel.	vervuld	tekort	werkgel.	tekort (%)
Almere	1.040	45	280	1.364	69	15	84	1.109	339	1.448	23,4%
Amsterdam	3.498	175	632	4.304	132	12	143	3.630	818	4.447	18,4%
's-Gravenhage	2.469	106	583	3.158	80	11	91	2.549	700	3.248	21,5%
Rotterdam	3.074	153	457	3.684	95	31	126	3.169	641	3.810	16,8%
Utrecht	1.725	48	123	1.896	94	7	101	1.819	178	1.997	8,9%
totaal	11.805	528	2.074	14.406	471	74	545	12.276	2.676	14.952	17,9%

Tot besluit zien we in Tabel 68 de werkgelegenheid en tekorten aan onderwijs ondersteunend personeel naar aanleiding van het NPO. We zien dan dat Amsterdam en Rotterdam een relatief laag tekort kennen, maar Utrecht juist een aanzienlijk hoger tekort.

Tabel 68: Tekorten aan onderwijsondersteunend personeel NPO

gemeente	fte		werkgelegenheid	tekort (%)
	vervuld	open		
Almere	52	6	57	9,8%
Amsterdam	143	10	153	6,8%
's-Gravenhage	179	15	194	7,8%
Rotterdam	196	13	208	6,1%
Utrecht	62	7	69	10,1%
totaal	632	51	682	7,5%

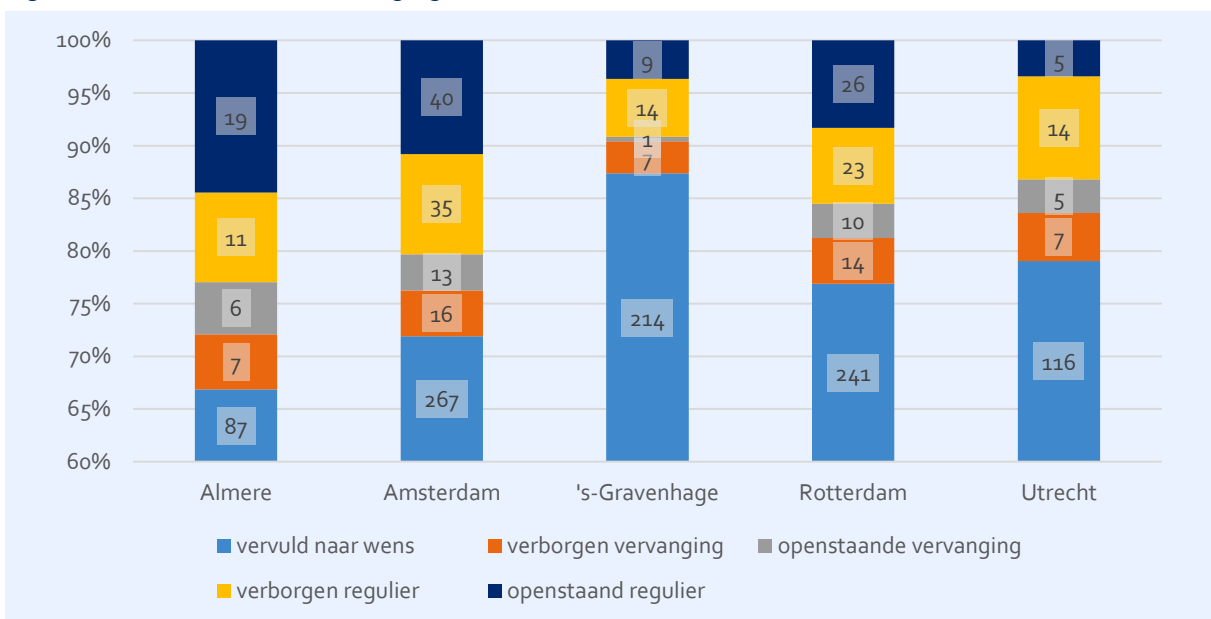
4.3 Tekorten aan schoolleiding

In deze sectie bespreken we de tekorten aan schoolleiding binnen de G5. Deze sectie volgt in grote lijnen de opzet van sectie 4.2. Merk op dat er in tegenstelling tot die sectie geen regressieanalyse is opgenomen in deze sectie. De oorzaak daarvan is gelegen in de verdeling van tekorten aan schoolleiding (sectie 4.3.2) en is toegelicht in sectie 3.3.1.

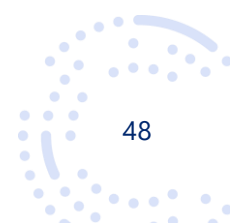
4.3.1 De grote gemeenten vergeleken

We geven in Figuur 13 per gemeente de naar wens vervulde fte's en de subtotalen van de gemeten tekorten weer. Hierin zijn de tekorten uitgesplitst naar tekorten bij reguliere posities en bij vervanging, en tevens naar openstaande vacatures en verborgen tekorten. De onderdelen zijn weergegeven relatief ten opzichte van de totale werkgelegenheid. Merk op dat de figuur bij 60% begint, om op die manier in te kunnen zoomen op de tekorten. De labels bij iedere staaf geven de omvang van de betreffende categorie aan in fte.

Figuur 13: Tekorten aan schoolleiding - gemeente

We zien in Figuur 13 dat Almere de hoogste tekorten aan schoolleiding heeft en 's-Gravenhage de laagste. We zien ook dat de verhouding tussen de verschillende categorieën van tekorten over de

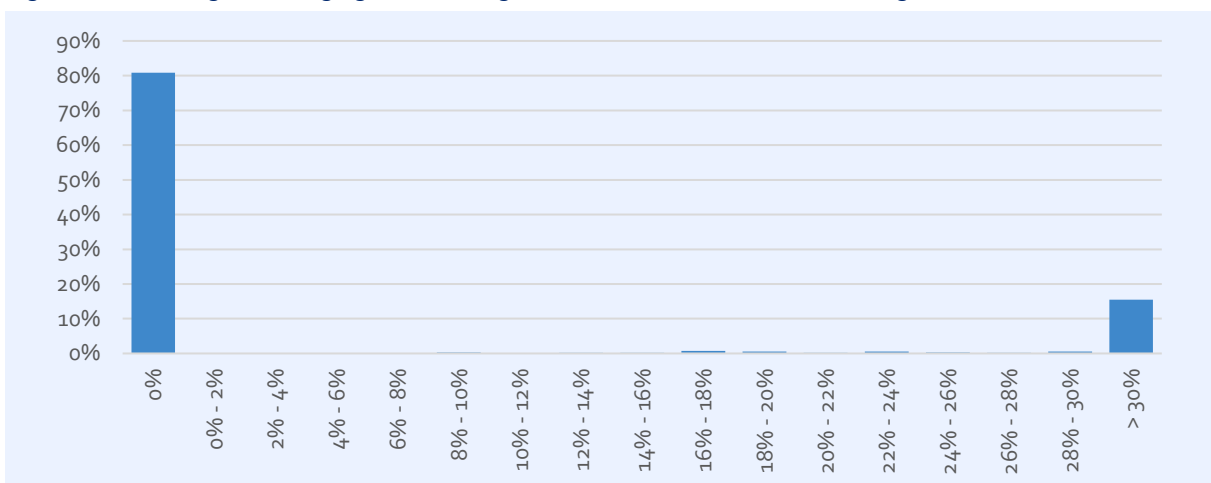
gemeenten verschilt. Zo zijn in Almere de openstaande tekorten voor reguliere posities het grootst maar zijn dat in Utrecht de verborgen tekorten voor reguliere posities.

4.3.2 De mate waarin vestigingen met een verschillend tekort te maken hebben

Ook binnen de G5 is het histogram (Figuur 14) van de tekorten aan schoolleiding extreem te noemen. 81% van de vestigingen geeft aan geen tekort aan schoolleiding te hebben, 16% geeft aan een tekort van meer dan 30% te hebben. Hierbij speelt wederom mee dat het per vestiging doorgaans om een betrekkelijk laag aantal fte werkgelegenheid voor schoolleiding gaat, waardoor een in fte klein tekort als percentage van de werkgelegenheid toch een groot tekort kan vormen.

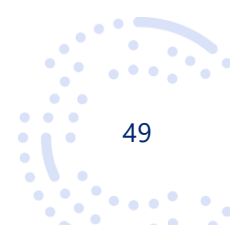
De tekorten aan schoolleiding laten overigens slechts beperkte correlatie zien met de tekorten aan leraren: de correlatiecoëfficiënt is 0,29 (statistisch significant positief).

Figuur 14: Verdeling van vestigingen over categorieën van tekorten aan schoolleiding

4.3.3 De manier waarop tekorten worden ingevuld

De tekorten aan schoolleiding in het reguliere basisonderwijs zijn opgenomen in Tabel 69 tot en met Tabel 73. We zien dat er veel verschil is tussen de gemeenten. Zo vult Amsterdam 61% van de verborgen tekorten in met behulp van externen, maar bedraagt dit in Rotterdam maar 12%. Indien gebruik gemaakt wordt van een externe, betreft dit in de meeste gevallen een zzp'er.

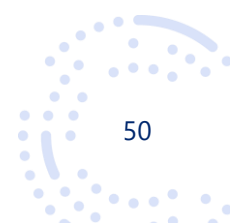

Tabel 69: Tekorten aan schoolleiding - invulling Almere

aantal vestigingen	70					
werkzaam	87					
werkgelegenheid	129					
	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgeel.
totaal	30	13	43		100%	33,2%
- openstaand	19	6	25		59%	19,4%
- verborgen	11	7	18	100%	41%	13,8%
verborgen, intern ingevuld	6	3	9	52%	21%	7,1%
- personeel intern	4	2	6	33%	14%	4,5%
- schoolleider in opleiding	1	0	1	7%	3%	0,9%
- personeel binnen bestuur	1	1	2	9%	4%	1,2%
- bovenschools personeel	1	0	1	3%	1%	0,5%
verborgen, extern ingevuld	5	4	9	48%	20%	6,6%
- personeel buiten bestuur	0	0	0	2%	1%	0,3%
- zzp'er	5	4	8	46%	19%	6,3%
- anders	0	0	0	0%	0%	0,0%

Tabel 70: Tekorten aan schoolleiding - invulling Amsterdam

aantal vestigingen	206					
werkzaam	267					
werkgelegenheid	371					
	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgeel.
totaal	75	29	104		100%	28,1%
- openstaand	40	13	53		51%	14,2%
- verborgen	35	16	51	100%	49%	13,8%
verborgen, intern ingevuld	16	5	20	39%	19%	5,5%
- personeel intern	14	2	16	31%	15%	4,3%
- schoolleider in opleiding	1	1	2	3%	2%	0,4%
- personeel binnen bestuur	0	0	0	1%	0%	0,1%
- bovenschools personeel	1	2	2	4%	2%	0,6%
verborgen, extern ingevuld	20	12	31	61%	30%	8,4%
- personeel buiten bestuur	6	5	11	22%	11%	3,0%
- zzp'er	8	6	14	28%	14%	3,9%
- anders	5	1	6	11%	5%	1,5%

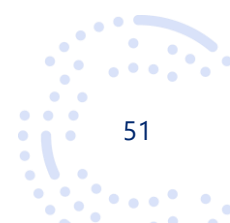

Tabel 71: Tekorten aan schoolleiding - invulling 's-Gravenhage

aantal vestigingen	139					
werkzaam	214					
werkgelegenheid	245					
	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgeel.
totaal	22	8	31		100%	12,6%
- openstaand	9	1	10		32%	4,1%
- verborgen	14	7	21	100%	68%	8,6%
verborgen, intern ingevuld	9	7	17	80%	54%	6,8%
- personeel intern	7	6	13	64%	44%	5,5%
- schoolleider in opleiding	0	0	0	0%	0%	0,0%
- personeel binnen bestuur	2	1	3	12%	8%	1,1%
- bovenschools personeel	1	0	1	3%	2%	0,2%
verborgen, extern ingevuld	4	0	4	20%	14%	1,8%
- personeel buiten bestuur	1	0	1	7%	5%	0,6%
- zzp'er	3	0	3	13%	9%	1,1%
- anders	0	0	0	0%	0%	0,0%

Tabel 72: Tekorten aan schoolleiding - invulling Rotterdam

aantal vestigingen	172					
werkzaam	241					
werkgelegenheid	314					
	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgeel.
totaal	49	24	73		100%	23,1%
- openstaand	26	10	36		50%	11,6%
- verborgen	23	14	36	100%	50%	11,6%
verborgen, intern ingevuld	20	12	32	88%	44%	10,2%
- personeel intern	15	8	23	63%	32%	7,3%
- schoolleider in opleiding	2	1	4	10%	5%	1,1%
- personeel binnen bestuur	2	3	5	15%	7%	1,7%
- bovenschools personeel	0	0	0	0%	0%	0,0%
verborgen, extern ingevuld	3	1	4	12%	6%	1,4%
- personeel buiten bestuur	1	1	2	4%	2%	0,5%
- zzp'er	2	1	3	8%	4%	0,9%
- anders	0	0	0	0%	0%	0,0%

Tabel 73: Tekorten aan schoolleiding - invulling Utrecht

	regulier	vervanging	totaal	% van verb.	% van totaal	% van werkgeel.
aantal vestigingen	103					
werkzaam	116					
werkgelegenheid	147					
totaal	19	11	31		100%	21,0%
- openstaand	5	5	10		31%	6,6%
- verborgen	14	7	21	100%	69%	14,4%
verborgen, intern ingevuld	4	5	10	46%	32%	6,7%
- personeel intern	3	4	7	32%	22%	4,6%
- schoolleider in opleiding	1	1	2	9%	6%	1,4%
- personeel binnen bestuur	1	0	1	4%	3%	0,5%
- bovenschools personeel	0	0	0	1%	1%	0,1%
verborgen, extern ingevuld	10	1	11	54%	37%	7,7%
- personeel buiten bestuur	2	0	2	9%	6%	1,2%
- zzp'er	8	1	10	45%	31%	6,5%
- anders	0	0	0	0%	0%	0,0%

4.3.4 Tekorten aan regulier personeel versus tekorten vervanging

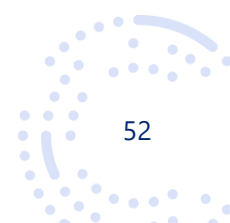
In Tabel 74 zien we wederom dat 81% van de vestigingen aangeeft geen tekort aan schoolleiding te ervaren. Van de vestigingen met een tekort aan schoolleiding heeft ongeveer de helft alleen een tekort op reguliere posities.

Tabel 74: Aantal vestigingen per categorie regulier versus vervanging

categorie	beschrijving	scholen	aandeel
1	geen tekort	558	81%
2	alleen reguliere tekorten	68	10%
3	alleen vervangingstekorten	22	3%
4	reguliere tekorten gelijk aan vervangingstekorten (>0)	22	3%
5	reguliere tekorten ongelijk aan vervangingstekorten (beide >0)	20	3%

4.3.5 Tekorten naar schooltype

Als we de tekorten uitsplitsen naar schooltype, dan ontstaan Tabel 75 tot en met Tabel 77. We zien dat, in tegenstelling tot de situatie buiten de G5 (zie sectie 3.3.5), de reguliere tekorten bij het regulier basisonderwijs hoger zijn dan bij de andere schooltypen. Daarentegen zijn de vervangingstekorten het grootste bij het speciaal basisonderwijs. In totaal zijn de tekorten bij het reguliere en het speciaal basisonderwijs ongeveer gelijk, en zijn die bij het (voortgezet) speciaal onderwijs aanzienlijk lager.

Tabel 75: Reguliere tekorten aan schoolleiding - schooltype

schooltype	vestigingen	werkgel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	690	1.207	99	97	196	8,2%	8,0%	16,2%
speciaal basisonderwijs	38	62	2	4	7	3,9%	7,1%	10,9%
(voortgezet) speciaal onderwijs	81	242	12	5	16	4,9%	1,9%	6,8%
totaal	809	1.511	113	106	219	7,5%	7,0%	14,5%

Tabel 76: Vervangingstekorten aan schoolleiding - schooltype

schooltype	vestigingen	werkgel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	690	1.207	35	51	86	2,9%	4,2%	7,1%
speciaal basisonderwijs	38	62	3	5	9	5,5%	8,7%	14,1%
(voortgezet) speciaal onderwijs	81	242	4	3	7	1,8%	1,2%	3,1%
totaal	809	1.511	43	59	102	2,8%	3,9%	6,8%

Tabel 77: Totale tekorten aan schoolleiding - schooltype

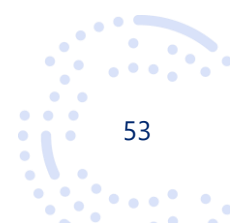
schooltype	vestigingen	werkgel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
basisonderwijs	690	1.207	134	148	282	11,1%	12,2%	23,3%
speciaal basisonderwijs	38	62	6	10	16	9,3%	15,7%	25,0%
(voortgezet) speciaal onderwijs	81	242	16	8	24	6,7%	3,1%	9,8%
totaal	809	1.511	156	165	321	10,3%	10,9%	21,2%

4.3.6 Tekorten naar schoolweging

In Tabel 78 tot en met Tabel 80 zijn de tekorten aan schoolleiding binnen de G5 uitgesplitst naar schoolweging. Het is opvallend dat de vestigingen met een zeer lage schoolweging veel lagere tekorten melden dan de vestigingen in de andere categorieën. De totale tekorten in Tabel 80 lopen snel op met hoger wordende schoolweging. Dit wordt met name veroorzaakt door de tekorten op reguliere posities.

Tabel 78: Reguliere tekorten aan schoolleiding - schoolweging

categorie	vestigingen	werkgel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
zeer laag (<23)	77	109	3	5	7	2,4%	4,1%	6,5%
laag (23-27)	123	197	4	18	22	2,2%	9,1%	11,3%
gemiddeld (27-33)	145	246	21	20	41	8,4%	8,2%	16,6%
hoog (33-37)	184	356	43	37	80	12,1%	10,5%	22,5%
zeer hoog (>37)	96	201	25	16	40	12,2%	7,8%	20,0%
totaal	625	1.109	95	96	191	8,6%	8,6%	17,2%

Tabel 79: Vervangingstekorten aan schoolleiding - schoolweging

categorie	vestigingen	werkgel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
zeer laag (<23)	77	109	2	3	5	1,8%	2,8%	4,7%
laag (23-27)	123	197	2	8	10	1,2%	3,9%	5,1%
gemiddeld (27-33)	145	246	10	15	25	4,0%	6,0%	10,1%
hoog (33-37)	184	356	8	13	21	2,2%	3,7%	5,9%
zeer hoog (>37)	96	201	9	8	18	4,7%	4,1%	8,8%
totaal	625	1.109	32	47	78	2,8%	4,2%	7,1%

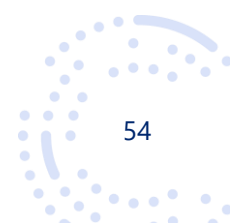
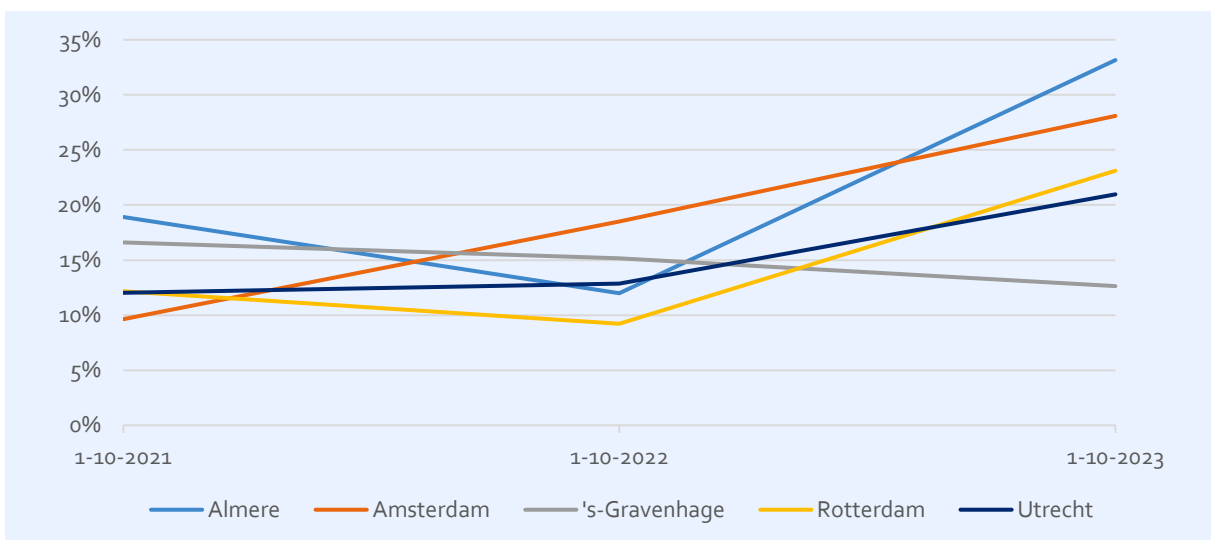
Tabel 80: Totale tekorten aan schoolleiding - schoolweging

categorie	vestigingen	werkgel.	fte			% van werkgelegenheid		
			open	verb.	totaal	open	verb.	totaal
zeer laag (<23)	77	109	5	8	12	4,2%	7,0%	11,2%
laag (23-27)	123	197	7	25	32	3,5%	12,9%	16,4%
gemiddeld (27-33)	145	246	31	35	66	12,5%	14,2%	26,7%
hoog (33-37)	184	356	51	50	101	14,2%	14,2%	28,4%
zeer hoog (>37)	96	201	34	24	58	16,9%	11,9%	28,8%
totaal	625	1.109	127	142	269	11,4%	12,8%	24,3%

4.3.7 Tekorten aan schoolleiding over de tijd

De tekorten aan schoolleiding zijn binnen de G5 drie keer gemeten voor peildatum 1 oktober. In Figuur 15 is het verloop van de tekorten aan schoolleiding per gemeente over de tijd weergegeven. We zien opvallende verschillen tussen de gemeenten in de G5. In 's-Gravenhage zijn de tekorten aan schoolleiding over de tijd gestaag afgenomen. In alle andere gemeenten van de G5 zijn de tekorten aan schoolleiding sinds peildatum 1 oktober 2022 sterk toegenomen.

Figuur 15: Tekorten aan schoolleiding over de tijd

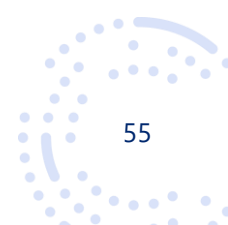
Bibliografie

Adriaens, H., & de Vos, K. (2023). *De toekomstige arbeidsmarkt voor onderwijspersoneel po, vo en mbo 2023-2033*. Tilburg: Centerdata.

Adriaens, H., Elshout, M., & Elshout, S. (2022). *Personeelstekorten primair onderwijs - peildatum 1 oktober 2022*. Tilburg: Centerdata.

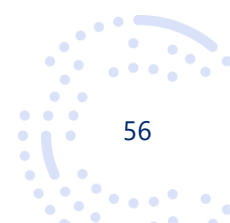
Adriaens, H., Elshout, M., Elshout, S., & de Cock, E. (2021). *Personeelstekorten primair onderwijs - peildatum 1 oktober 2021*. Tilburg: Centerdata.

OCW. (2023). *Referentieraming 2023*. Den Haag: OCW.

Bijlagen

A Onderzoeksverantwoording

Deze bijlage licht de methode van dataverzameling toe. Daarbij bespreken we de methode in het algemeen (sectie A.1), de details van de inhoud van de uitvraag (sectie A.2), de verschillen tussen de metingen buiten en binnen de G5 (sectie A.3) en tot slot, het verloop van het veldwerk van de meting met peildatum 1 oktober 2023 (sectie A.4).

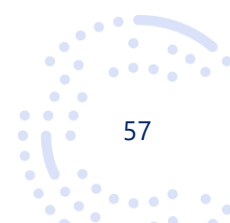
A.1 Methode algemeen

De personeelstekorten worden gemeten via een online vragenlijst. Centerdata ontvangt e-mailadressen van scholen, vestigingen en schoolbesturen van DUO, maar deze bevatten veel onvolkomenheden. In onze aanpak is daarom veel aandacht voor het achterhalen van de juiste e-mailadressen om scholen daadwerkelijk te kunnen bereiken voor het onderzoek. Voor aanvang van de tekortmeting ontvangen besturen een vooraankondiging van het onderzoek met een overzicht van de scholen die uitgenodigd zullen worden en per school het e-mailadres waar de uitnodiging naartoe gestuurd zal worden. Besturen hebben de mogelijkheid om deze e-mailadressen (en het e-mailadres van het bestuur) aan te passen. Bij aanpassingen wordt communicatie over het onderzoek naar het gewijzigde e-mailadres gestuurd. Ongeveer twee derde van de besturen heeft in 2023 deelgenomen aan deze e-mailcontrole (zowel binnen als buiten de G5). Tijdens de dataverzameling (zowel de e-mailverzameling als de daadwerkelijke tekortmeting) worden bovendien alle e-mailadressen waarvan de mail onbestelbaar retour komt (bouncers) geregistreerd, waarna besturen worden gecontacteerd met de vraag om alsnog de juiste e-mailadressen te leveren. Wanneer dit niet gebeurt, zoekt Centerdata de e-mailadressen op via websites van de scholen.

Als de verzameling van e-mailadressen is afgerond, begint de eigenlijke tekortmeting. Schoolbesturen ontvangen als eerste een uitnodigingsmail van Centerdata met daarin een link naar hun persoonlijke pagina. Op die pagina is informatie over het onderzoek te vinden en kan het bestuur per school een unieke link vinden naar de uitvraag voor die school. Deze link kan het bestuur vervolgens doorsturen naar de school met de vraag om de uitvraag in te vullen. Om het voor besturen makkelijker te maken, zijn ook per school links beschikbaar om direct automatisch een e-mailbericht op te stellen met daarin een voorbeeldtekst en de link. Scholen worden zowel via de schoolbesturen als rechtstreeks door Centerdata benaderd (voor het geval een schoolbestuur inactief blijft). Op de persoonlijke pagina kunnen schoolbesturen ook bijhouden welke scholen de uitvraag nog niet hebben ingevuld om zo gericht herinneringsmails te kunnen sturen.

Als scholen klaar zijn met het invullen van de uitvraag, krijgen schoolbesturen (zie ook sectie A.3.3) een signaal en wordt het schoolbestuur verzocht om de gegevens van de school te controleren.³⁵ De data van de scholen komen na versturing automatisch in de beveiligde omgeving van Centerdata terecht. Na afloop van de dataverzameling ontvangen schoolbesturen een terugkoppeling op hun persoonlijke pagina met data van de eigen scholen die hebben deelgenomen en totalen over de tekorten voor het schoolbestuur.

³⁵ Ook als het schoolbestuur de controle niet uitvoert, worden de gegevens van de scholen gebruikt.

A.2 Inhoud van de uitvraag

In de uitvraag komen verschillende onderwerpen aan bod: algemene gegevens, vacatures leraren, vervangingen (langer dan 6 weken) leraren, vacatures schoolleiding, vervangingen (langer dan 6 weken) schoolleiding en personele inzet naar aanleiding van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Onder 'schoolleiding' valt het personeel in de D- en A-schalen volgens de cao, dus de directeuren en adjunct-directeuren.

Specifiek worden de volgende algemene gegevens uitgevraagd:

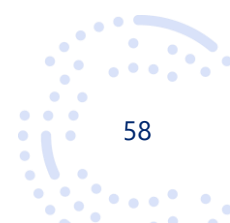
- Aantal leerlingen per 1 oktober 2023
- Aantal werkzame leraren in fte per 1 oktober 2023
- Omvang schoolleiding in fte per 1 oktober 2023
- Ziekteverzuimpercentage totale team tussen 1 oktober 2022 en 1 oktober 2023
- Uitstroom leraren in fte tussen 1 oktober 2022 en 1 oktober 2023
- Uitstroom schoolleiding in fte tussen 1 oktober 2022 en 1 oktober 2023

Vervolgens worden openstaande vacatures en verborgen tekorten in beeld gebracht, zowel voor reguliere als voor vervangingsposities. Alle antwoorden worden in aantal fte ingevuld, waarbij decimalen ingevuld kunnen worden. Verborgene tekorten zijn vacatures waarvoor een alternatieve oplossing is gevonden omdat er bijvoorbeeld geen bevoegde leraar beschikbaar was. Daarbij gaat het bij lerarentekorten om de volgende categorieën:

- Verborgene tekorten – invulling intern:
 - zijinstromer / verkorte deeltijder ongewenst zelfstandig voor de groep
 - bevoegd ambulante leerkracht/schoolleider/intern begeleider/vakleerkracht voor de groep
 - onbevoegd voor de groep
 - groep opgesplitst
- Verborgene tekorten – invulling extern:
 - uitzendkrachten/detachering bevoegd
 - uitzendkrachten/detachering onbevoegd
 - ZZP-er
 - anders ingevuld

Bij verborgen schoolleidingstekorten gaat het om de volgende categorieën:

- Verborgene tekorten – invulling intern:
 - waarneming door intern personeel binnen de school
 - ongewenste zelfstandige invulling door schoolleider in opleiding
 - waarneming door intern ingeleend personeel: geen personeel van de eigen school, wel binnen het schoolbestuur
 - waarneming door bovenschoolse schoolleider
- Verborgene tekorten – invulling extern:
 - waarneming door extern ingeleend personeel
 - waarneming door ZZP-er

- anders ingevuld

Tot slot worden openstaande en vervulde vacatures op basis van NPO-middelen uitgevraagd. Voor zowel leraren als onderwijsondersteunend personeel wordt gevraagd naar het aantal werkende fte's en het aantal fte's openstaande vacatures.

A.3 Verschillen metingen buiten en binnen de G5

Hoewel de algemene methode van het onderzoek en de inhoud van de uitvraag hetzelfde zijn voor de metingen buiten en binnen de G5, zijn er ook enkele verschillen. We bespreken de verschillen hieronder. De verschillen hebben te maken met het feit dat er binnen de G5 convenanten zijn afgesloten voor het bestrijden van het lerarentekort. Daarin zijn ook afspraken opgenomen over deelname aan monitoring van de uitvoering van de convenanten. De uitvraag naar de actuele tekorten is daar onderdeel van. Het bestaan van de convenanten binnen de G5 heeft waarschijnlijk een verhogend effect op de deelnamebereidheid van besturen en scholen. Daarom wordt buiten de G5 waar nodig een licht afwijkende methode gehanteerd om ook daar een zo hoog mogelijke respons te bereiken.

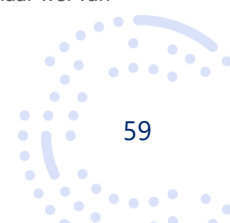
A.3.1 Niveau van bevraging

Op verzoek van de begeleidingscommissie voor de G5-meting vindt de uitvraag plaats op vestigingsniveau (brin6). Dit heeft echter nadelen die zich niet voordoen bij bevraging op schoolniveau (brin4). Zo zien we in de metingen binnen de G5 dat locaties zonder leerlingen (zogenoemde inspectielocaties (ILOCs) en uitvoeringslocaties (ULOCS)³⁶) voor verwarring zorgen. Het is voor besturen soms onduidelijk of deze wel of niet ingevuld moeten worden. In enkele gevallen wordt de data van de hoofdvestiging bij een dergelijke locatie ingevuld. Ook tellen sommige scholen zelf al vestigingen bij elkaar op (bijvoorbeeld onder de hoofdvestiging), terwijl dit niet de bedoeling is. Daarom wordt buiten de G5 vastgehouden aan het bevragen op schoolniveau.

A.3.2 Responsbevorderende maatregelen

Binnen de G5 worden besturen aangespoord door de gemeenten om deel te nemen aan het onderzoek. Buiten de G5 hebben de gemeenten geen rol in het proces. Om de respons te bevorderen, heeft de PO-Raad ondersteuning aangeboden door het (laten) meesturen van een brief naar scholen en schoolbesturen. De brief wordt gericht aan besturen buiten de G5 met de vraag om deel te nemen. Aan scholen is de brief ter informatie meegestuurd bij de uitnodigingsmail. Op de website van de PO-Raad is een pagina beschikbaar gesteld met 'Veelgestelde vragen' over deze methodiek, met daarbij het aanbod om direct contact op te nemen met de helpdesk van Centerdata bij (technische) vragen over (deelname aan) dit onderzoek.

³⁶ Binnen de G5 zitten tussen de vestigingen Inspectielocaties (ILOCs) en Uitvoeringslocaties (ULOCS), waarvan niet duidelijk is of zij wel of niet tot de populatie behoren. Op de ILOCS en ULOCS staan geen leerlingen geregistreerd voor bekostigingsdoel-einden; die staan altijd geregistreerd op de hoofdvestiging. Het betreft echter wel schoolgebouwen/locaties met leerlingen en leraren die in de praktijk zelfstandig functioneren en een eigen oordeel of waardering krijgen in het toezicht van de Inspectie van het Onderwijs. De ILOCS zijn daarbij gevestigd op (nagenoeg) hetzelfde adres als de hoofdvestiging; de ULOCS zijn op een ander adres gevestigd. Uit eerdere uitvraagronde is gebleken dat besturen data aanleverden van weliswaar niet alle, maar wel van sommige ILOCS of ULOCS.

A.3.3 Controles door besturen

Binnen de G5 worden besturen verzocht om per school de gegevens in de uitvraag te controleren en de vragenlijst definitief te versturen. Buiten de G5 is dit vrijblijvend van aard. Op die manier krijgen besturen buiten de G5 de mogelijkheid om een grotere rol in het proces te krijgen, maar kunnen zij er ook voor kiezen deze rol niet op zich te nemen, bijvoorbeeld bij tijdgebrek. Deze opzet is gekozen om de respons buiten de G5 niet in gevaar te brengen en toch zoveel mogelijk aan te sluiten bij de aanpak binnen de G5.

A.3.4 Correcties van e-mailadressen door gemeenten

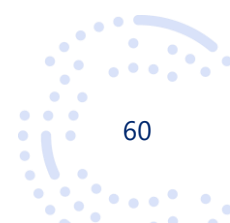
Centerdata ontvangt voor iedere meting van DUO de voor het onderzoek benodigde schoolgegevens en e-mailadressen. De G5-gemeenten krijgen de mogelijkheid om de e-mailadressen van besturen te updaten, zodat de meest recente e-mailadressen gebruikt kunnen worden. Buiten de G5 is dit proces niet haalbaar. Wel worden ontbrekende e-mailadressen handmatig aangevuld door ze op te zoeken op de website van het betreffende bestuur of de betreffende school of het e-mailadres uit een eerdere meting te gebruiken. Daarnaast krijgen besturen (net als binnen de G5) de gelegenheid om via een vooraankondiging met e-mailcontrole de e-mailadressen van de scholen te wijzigen (zie ook sectie A.1). Bij wijzigingen gaat communicatie over het onderzoek naar het gewijzigde e-mailadres.

A.4 Veldwerk

A.4.1 Mailings en veldwerkperiode

Op maandag 2 oktober 2023 ontvingen schoolbesturen van Centerdata een uitnodigingsmail met een link naar hun persoonlijke pagina. Daarop vonden zij de persoonlijke links naar de uitvraag voor ieder van hun scholen. Via een link naar een automatische mailtekst, waarin de inloggegevens voor de school al waren ingevuld, konden zij deze persoonlijke link doorsturen naar hun scholen. Daarnaast stuurde Centerdata scholen rechtstreeks een uitnodigingsmail.

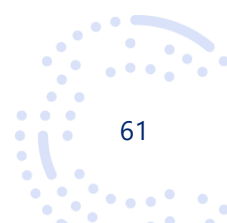
Schoolbesturen konden op hun persoonlijke pagina in een real-time responsoverzicht op elk gewenst moment volgen of hun scholen de uitvraag hadden ingevuld en hun scholen aan het invullen herinneren. Oorspronkelijk hadden scholen tot en met 13 oktober 2023 de tijd om de uitvraag in te vullen. Op 9 oktober 2023 is de eerste herinneringsmail gestuurd naar schoolbesturen en scholen die nog niet klaar waren. Een dag voor de deadline, op 12 oktober 2023, is nogmaals een herinneringsmail gestuurd. In overleg met het ministerie van OCW werd daarna de deadline verschoven naar 27 oktober 2023 en op verzoek van enkele scholen en schoolbesturen (en in overleg met OCW) uiteindelijk naar 3 november 2023. Op 16 oktober 2023 werd het eerste uitstel aangekondigd, gevolgd door nog een herinneringsmail op 23 oktober 2023. Op 26 oktober 2023 werd het laatste uitstel aangekondigd, met herinneringsmails op 30 oktober 2023 (enkel voor besturen), 31 oktober 2023 (enkel voor scholen) en 2 november 2023 (voor zowel schoolbesturen als scholen). Tussendoor spoorden gemeenten binnen de G5 hun schoolbesturen aan om deel te nemen.

A.4.2 Helpdesk

Voor vragen over het onderzoek konden scholen en schoolbesturen terecht bij de helpdesk van Centerdata. De meeste vragen gingen over administratieve zaken, voornamelijk het wijzigen van e-mailadressen (deze scholen hadden hun gegevens niet geüpdatet bij DUO of via de vooraankondiging, waardoor de uitvraag niet bij de juiste persoon terechtkwam). Daarnaast kwamen er veel verzoeken binnen om de invulperiode te verruimen en binnen de G5 vragen/opmerkingen die te maken hadden met het brin6-niveau waarop de uitvraag moet worden ingevuld (bijvoorbeeld vestigingen bij elkaar optellen, vestigingen die inmiddels waren opgeheven, ILOCs/ULOCs waarvoor de vragenlijst niet relevant is). Er zijn weinig technische vragen binnengekomen en de vragen die er waren, konden snel beantwoord worden.

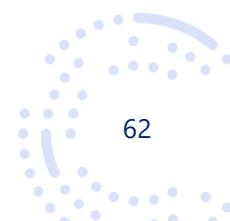

B Tabellen

Tabel 81: Reguliere tekorten aan leraren basisonderwijs naar peildatum en arbeidsmarktregio (G5 separaat)³⁷

arbeidsmarktregio	1-2-2020	1-10-2020	1-2-2021	1-10-2021	1-10-2022	1-10-2023
Groningen				2,6%	2,3%	2,3%
Friesland				2,7%	4,1%	5,7%
Drenthe				2,2%	2,7%	1,6%
Regio Zwolle				3,8%	3,7%	1,9%
Twente				1,9%	2,8%	2,4%
Noord-Holland Noord				3,7%	5,1%	3,2%
Zaanstreek/Waterland				7,4%	8,8%	8,0%
Zuid-Kennemerland en IJmond				8,0%	5,6%	6,2%
Groot Amsterdam				7,5%	9,5%	8,3%
Gooi en Vechtstreek				6,2%	8,3%	9,3%
Amsterdam			8,8%	10,8%	12,8%	14,0%
Flevoland				5,8%	7,1%	6,0%
Almere	9,9%	6,8%	9,1%	11,1%	13,8%	17,8%
Stedendriehoek en Noordwest Veluwe				3,9%	2,8%	4,0%
FoodValley				4,4%	5,4%	5,2%
Amersfoort				5,5%	4,1%	5,6%
Midden-Utrecht				5,0%	6,6%	6,5%
Utrecht	4,6%	1,7%	2,7%	4,5%	6,9%	5,9%
Holland Rijnland				4,5%	4,5%	5,2%
Zuid-Holland Centraal				6,1%	9,0%	8,7%
Haaglanden				5,7%	5,8%	8,9%
Midden-Holland				4,6%	6,7%	4,1%
's-Gravenhage	10,7%	8,2%	9,9%	12,4%	13,5%	15,9%
Rijnmond				7,4%	7,8%	9,6%
Drechtsteden				7,1%	4,1%	7,0%
Gorinchem				6,2%	5,2%	7,3%
Rotterdam	7,7%	6,4%	8,7%	9,3%	8,5%	11,5%
Rivierland				4,5%	6,7%	5,8%
Rijk van Nijmegen				1,8%	1,5%	1,8%
Midden-Gelderland				3,5%	3,2%	2,5%
Achterhoek				2,0%	1,0%	1,0%
Zeeland				3,5%	4,8%	2,9%
West-Brabant				5,7%	3,4%	3,7%
Midden-Brabant				3,4%	4,3%	5,5%
Noordoost-Brabant				3,5%	4,8%	4,4%
Zuidoost-Brabant				3,1%	2,9%	2,7%
Helmond-De Peel				2,8%	4,5%	3,0%
Noord-Limburg				2,9%	2,2%	1,9%
Midden-Limburg				2,8%	4,9%	2,6%
Zuid-Limburg				4,3%	4,4%	3,9%

³⁷ De geografische indeling van Nederland in arbeidsmarktregio's verandert regelmatig bijvoorbeeld door gemeentelijke herindelingen. Voor alle peildata wordt uitgegaan van de meest recente arbeidsmarktregioindeling (zie bijlage C). Daardoor kunnen cijfers van eerdere peildata in deze tabellen ietwat anders zijn dan eerder gepubliceerd.

Tabel 82: Vervangingstekorten aan leraren basisonderwijs naar peildatum en arbeidsmarktregio (G5 separaat)³⁷

arbeidsmarktregio	1-2-2020	1-10-2020	1-2-2021	1-10-2021	1-10-2022	1-10-2023
Groningen				2,2%	2,9%	1,3%
Friesland				2,7%	3,4%	3,4%
Drenthe				1,7%	1,6%	0,8%
Regio Zwolle				2,7%	2,4%	1,1%
Twente				1,8%	1,7%	1,6%
Noord-Holland Noord				4,9%	3,6%	1,4%
Zaanstreek/Waterland				3,1%	5,3%	4,0%
Zuid-Kennemerland en IJmond				4,5%	3,1%	3,2%
Groot Amsterdam				3,8%	4,2%	4,4%
Gooi en Vechtstreek				4,1%	3,7%	4,0%
Amsterdam			3,6%	4,6%	4,8%	4,7%
Flevoland				4,7%	2,6%	2,8%
Almere	7,2%	4,2%	5,5%	5,1%	5,4%	6,0%
Stedendriehoek en Noordwest Veluwe				2,3%	2,8%	2,4%
FoodValley				3,0%	2,5%	2,1%
Amersfoort				3,4%	4,8%	3,0%
Midden-Utrecht				2,3%	3,7%	3,0%
Utrecht	2,4%	1,9%	2,7%	2,7%	3,1%	3,1%
Holland Rijnland				3,2%	3,5%	2,5%
Zuid-Holland Centraal				3,3%	4,6%	3,2%
Haaglanden				3,2%	2,8%	2,4%
Midden-Holland				2,7%	3,3%	2,5%
's-Gravenhage	3,6%	3,4%	4,1%	3,6%	3,8%	5,9%
Rijnmond				3,0%	6,3%	4,0%
Drechtsteden				2,2%	1,4%	4,4%
Gorinchem				3,7%	3,3%	5,7%
Rotterdam	3,7%	2,6%	3,8%	3,9%	2,8%	5,1%
Rivierenland				2,6%	4,0%	3,5%
Rijk van Nijmegen				2,7%	1,1%	0,8%
Midden-Gelderland				3,4%	1,9%	2,4%
Achterhoek				1,5%	1,4%	0,8%
Zeeland				2,0%	2,8%	1,7%
West-Brabant				2,3%	2,1%	1,6%
Midden-Brabant				2,3%	2,0%	2,4%
Noordoost-Brabant				2,9%	4,2%	2,4%
Zuidoost-Brabant				2,8%	2,6%	2,2%
Helmond-De Peel				3,1%	2,6%	2,3%
Noord-Limburg				2,1%	2,3%	1,7%
Midden-Limburg				2,7%	3,6%	1,8%
Zuid-Limburg				4,2%	3,2%	3,4%

Tabel 83: Totale tekorten aan leraren basisonderwijs naar peildatum en arbeidsmarktregio (G5 separaat)³⁷

arbeidsmarktregio	1-2-2020	1-10-2020	1-2-2021	1-10-2021	1-10-2022	1-10-2023
Groningen				4,8%	5,2%	3,5%
Friesland				5,4%	7,5%	9,1%
Drenthe				3,9%	4,3%	2,4%
Regio Zwolle				6,5%	6,1%	3,1%
Twente				3,6%	4,5%	4,1%
Noord-Holland Noord				8,6%	8,7%	4,6%
Zaanstreek/Waterland				10,6%	14,1%	12,0%
Zuid-Kennemerland en IJmond				12,4%	8,8%	9,4%
Groot Amsterdam				11,3%	13,7%	12,6%
Gooi en Vechtstreek				10,3%	12,0%	13,3%
Amsterdam			12,4%	15,3%	17,6%	18,7%
Flevoland				10,5%	9,7%	8,8%
Almere	17,1%	11,1%	14,6%	16,2%	19,2%	23,8%
Stedendriehoek en Noordwest Veluwe				6,2%	5,7%	6,4%
FoodValley				7,5%	7,9%	7,3%
Amersfoort				8,9%	8,8%	8,6%
Midden-Utrecht				7,3%	10,3%	9,5%
Utrecht	7,0%	3,6%	5,5%	7,3%	10,0%	9,0%
Holland Rijnland				7,7%	8,0%	7,8%
Zuid-Holland Centraal				9,5%	13,5%	11,9%
Haaglanden				8,9%	8,6%	11,3%
Midden-Holland				7,3%	10,0%	6,5%
's-Gravenhage	14,3%	11,5%	13,9%	16,0%	17,3%	21,8%
Rijnmond				10,4%	14,0%	13,6%
Drechtsteden				9,3%	5,5%	11,4%
Gorinchem				9,9%	8,5%	13,0%
Rotterdam	11,4%	9,1%	12,4%	13,2%	11,3%	16,6%
Rivierenland				7,2%	10,7%	9,3%
Rijk van Nijmegen				4,5%	2,7%	2,6%
Midden-Gelderland				6,9%	5,1%	4,9%
Achterhoek				3,4%	2,4%	1,8%
Zeeland				5,5%	7,6%	4,6%
West-Brabant				8,1%	5,5%	5,3%
Midden-Brabant				5,7%	6,3%	7,9%
Noordoost-Brabant				6,4%	8,9%	6,8%
Zuidoost-Brabant				6,0%	5,6%	4,9%
Helmond-De Peel				5,9%	7,1%	5,3%
Noord-Limburg				5,0%	4,6%	3,6%
Midden-Limburg				5,6%	8,4%	4,4%
Zuid-Limburg				8,5%	7,6%	7,3%

C Arbeidsmarktregioïndeling

nr naam	nr naam
1 Groningen	21 Haaglanden
2 Friesland	22 Midden-Holland
3 Drenthe	23 's-Gravenhage
4 Regio Zwolle	24 Rijnmond
5 Twente	25 Drechtsteden
6 Noord-Holland Noord	26 Gorinchem
7 Zaanstreek/Waterland	27 Rotterdam
8 Zuid-Kennemerland en IJmond	28 Rivierenland
9 Groot Amsterdam	29 Rijk van Nijmegen
10 Gooi en Vechtstreek	30 Midden-Gelderland
11 Amsterdam	31 Achterhoek
12 Flevoland	32 Zeeland
13 Almere	33 West-Brabant
14 Stedendriehoek en Noordwest-Veluwe	34 Midden-Brabant
15 FoodValley	35 Noordoost-Brabant
16 Amersfoort	36 Zuidoost-Brabant
17 Midden-Utrecht	37 Helmond-De Peel
18 Utrecht	38 Noord-Limburg
19 Holland Rijnland	39 Midden-Limburg
20 Zuid-Holland Centraal	40 Zuid-Limburg

